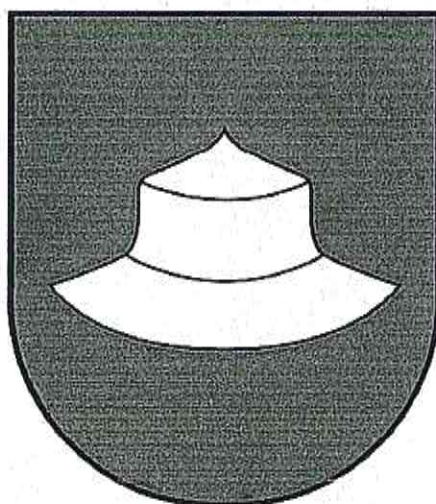

Urząd Miejski w Kłobucku

RADA MIEJSKA w Kłobucku
ul. 11 Listopada 6
42-100 KŁOBUCK

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK NA LATA 2014-2017

Kłobuck, styczeń 2014 r.

TYTUŁ:	AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK NA LATA 2014-2017
Zamawiający:	Gmina Kłobuck ul. 11 listopada 6 42 - 100 Kłobuck
Wykonawca:	IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21 a 40 - 053 Katowice
Zespół autorski Programu Ochrony Środowiska:	mgr inż. Zuzanna Potępa - Błędzińska mgr inż. Marta Majka mgr inż. Adam Kiełtyka mgr inż. Anna Rosiak-Tatulińska
Nadzór nad realizacją opracowania:	mgr inż. Bożena Kuzio-Wasilewska
.. Sfinansowane ze środków:	Budżet Gminy

Zuzanna Potępa-Biędzińska

**IGO Spółka z ograniczoną
odpowiedzialnością Sp. k.**
40-053 Katowice, ul. Barbary 21A
tel. 32 209-12-41 / fax 32 757-09-30
NIP 634-27-79-024

Zsu

SPIS TREŚCI:

1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck.....	5
1.2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa, powiatu i gminy..	5
1.3. Metodyka prac.....	13
1.4. Struktura i zakres dokumentu.....	14
1.5. Wykaz skrótów.....	14
2. Informacje ogólne o Gminie.....	15
3. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska	18
4. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	19
5. Ocena aktualnego stanu środowiska.....	20
5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego	20
5.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wód	27
5.3. Ochrona przed powodzią.....	36
5.4. Gospodarka odpadami komunalnymi.....	39
5.5. Tereny przemysłowe	42
5.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	43
5.7. Ochrona lasów	46
5.8. Ochrona zasobów kopalin	47
5.9. Ochrona gleb	48
5.10. Ochrona przed hałasem	49
5.11. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	52
5.12. Rozwój edukacji ekologicznej.....	57
6. Priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska.....	59
6.1. Cel nadrzędny Programu	59
6.2. Powietrze atmosferyczne.....	60
6.3. Zasoby wód podziemnych i powierzchniowych	61
6.4. Edukacja ekologiczna.....	61
6.5. Gospodarka odpadami komunalnymi.....	62
6.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	63
6.7. Ochrona lasów.....	64
6.8. Ochrona gleb	64
6.9. Tereny przemysłowe	65
6.10. Ochrona przed powodzią.....	65
6.11. Ochrona zasobów kopalin	66
6.12. Ochrona przed hałasem	66
6.13. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.....	67
6.14. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym	67
6.15. Priorytety ekologiczne w realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck	68
7. Plan operacyjny	69
8. Zagadnienia systemowe	78
8.1. Zarządzanie Programem.....	78
8.2. Monitoring realizacji Programu	78
9. Aspekty finansowe realizacji Programu.....	80
10. Wykaz materiałów.....	86

SPIS TABEL:

TABELA 1. CHARAKTERYSTYKA KLIMATU GMINY KŁOBUCK	17
TABELA 2. STAN INFRASTRUKTURY ORAZ ZUŻYCIE GAZU W GMINACH POWIATU KŁOBUCKIEGO, W TYM W GMINIE KŁOBUCK W 2011 R.	22
TABELA 3. EMISJA PYŁÓW I GAZÓW WG GUS Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH W POWIECIE KŁOBUCKIM W LATACH 2011-2012	23
TABELA 4. ZESTAWIENIE MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA OZE NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	23
TABELA 5. ZESTAWIENIE PROJEKTÓW OZE NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	24
TABELA 6. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY ŚLĄSKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ.....	26
Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW DLA OCHRONY ZDROWIA I OCHRONY ROŚLIN ZA 2012 R.....	26
TABELA 7. TŁO ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W GMINIE KŁOBUCK ZA 2012 R.	27
TABELA 8. WYNIKI BADAŃ ZA 2012 R. W PUNKCIE POMIAROWYM BIAŁA OKSZA - UJŚCIE DO LISWARTY (BOROWA)	29
TABELA 9. OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W ROKU 2012 R. NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	29
TABELA 10. CHARAKTERYSTYKA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK...30	
TABELA 11. WYNIKI BADAŃ JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH DLA PUNKTÓW MONITORINGU NA TERENIE GMINY KŁOBUCK ZA 2012 R.	31
TABELA 12. WYKAZ NAJWIĘKSZYCH ODBIORCÓW WODY	32
TABELA 13. CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ WEDŁUG DANYCH GUS W 2012 R.....	33
TABELA 14. CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ WEDŁUG DANYCH GUS W 2012 R.	35
TABELA 15. OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W KŁOBUCKU – JAKOŚĆ ŚCIEKÓW OCZYSZCZONYCH ORAZ %	36
REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ W ROKU 2012	36
TABELA 16. WYKAZ SPRZĘTU PRZECIWPOWODZIOWEGO.....	39
TABELA 17. ZESTAWIENIE ILOŚCI ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH POCHODZĄCYCH Z SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI NA TERENIE GMINY KŁOBUCK W LATACH 2011-2012	39
TABELA 18. ZINWENTARYZOWANA WALORYZACJA TERENÓW POPRZEMYSŁOWYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W BAZIE RSIP (LISTOPAD 2007 R.) W GMINIE KŁOBUCK	43
TABELA 19. ZESTAWIENIE POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	44
TABELA 20. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK W 2012 R.....	46
TABELA 21. TYPY SIEDLISKOWE LASÓW NA TERENIE NADLEŚNICTWA KŁOBUCK	47
TABELA 22. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE GMINY KŁOBUCK.....	48
TABELA 23. WYKAZ DRÓG WOJEWÓDZKICH W GMINIE KŁOBUCK	50
TABELA 24. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH W GMINIE KŁOBUCK	51
TABELA 25. STAN AKUSTYCZNY ŚRODOWISKA W GMINIE KŁOBUCK.....	52
TABELA 26. WARTOŚCI ŚREDNICH POZIOMÓW DŹWIĘKU Z OKRESU 7-DNIU DÓB W TYGODNIU.....	52
TABELA 27. WYKAZ STACJI BTS NA TERENIE GMINY KŁOBUCK	55
TABELA 28. ZESTAWIENIE CELÓW KRÓTKOOKRESOWYCH DO 2017 R. ORAZ KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK	68
TABELA 29. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI DZIAŁAŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KŁOBUCK	70
TABELA 30. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU	79

SPIS RYSUNKÓW:

RYSUNEK 1. LOKALIZACJA GMINY KŁOBUCK NA TLE POWIATU KŁOBUCKIEGO	15
RYSUNEK 2. PLAN GMINY KŁOBUCK.....	16
RYSUNEK 3. REJONIZACJA J. KONDRACKIEGO, 2002 R.....	17
RYSUNEK 4. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY KŁOBUCK.....	31
RYSUNEK 5. POŁOŻENIE OBSZARU NATURA 2000 TORFOWISKO PRZY DOLINIE KOCINKI WRAZ Z OGÓLNA LOKALIZACJĄ NA TLE GMINY KŁOBUCK	45
RYSUNEK 6. POŁOŻENIE PUNKTU POMIAROWEGO PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO W RAMACH PAŃSTWOWEGO MONITORINGU ŚRODOWISKA.....	56

1. Wprowadzenie

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa na poziomie gminy, organy wykonawcze gminy, zobligowane są do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 - tekst jednolity z późn. zm.) i ich aktualizacji, nie rzadziej niż raz na 4 lata.

Zgodnie z art. 17, ust. 2, pkt. 3 w/w ustawy Program ochrony środowiska podlega opiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu. Uchwalany jest przez Radę Miejską. Zgodnie z art. 18, ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska z realizacji zadań Programu organ wykonawczy gminy, sporządza co 2 lata raporty.

W dniu 5 sierpnia 2004 r. uchwałą Nr 229/XVIII/2004 Rada Miejska w Kłobucku przyjęła „Program Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck”. W dniu 29 grudnia 2009 r. uchwałą Nr 353/XXXIX/09 Rada Miejska w Kłobucku przyjęła „Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck”. Niniejszy dokument stanowi kolejną Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck i obejmuje lata 2014-2017.

Podstawę do wykonania niniejszego opracowania stanowi umowa nr 197/GOR/X/2013 zawarta w dniu 9 październik 2013 r.

1.1. Cel przygotowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck

Celem przygotowania Programu ochrony środowiska jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, a także Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego. Jego istotą jest skoordynowanie, zaplanowanych w Programie, działań z administracją rządową i samorządową (Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem gminy. Wszystkie w/w grupy powinny współpracować zarówno w zakresie tworzenia jak i sukcesywnego wdrażania Programu. W tym celu niezwykle istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia Programu, a następnie jego realizacji i wdrażania. Ponadto Program ma za zadanie wyznaczenie ram dla późniejszych przedsięwzięć. Kolejnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych, na działania wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe (na szczeblu gminnym) na realizację określonych zadań środowiskowych. Program ma także na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w gminie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

1.2. Uwarunkowania prawne oraz dokumenty strategiczne kraju, województwa, powiatu i gminy

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- Ustawa o ochronie przyrody.
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- Ustawa o lasach.
- Ustawa Prawo wodne.
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze.
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Ustawa o odpadach.
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck powinna być zgodna przede wszystkim:

- z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”,
- z wytycznymi Programu Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego,
- ze Strategią Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030
- ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”,
- z ustaleniami Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013,
- z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020,
- ze Strategią Rozwoju Powiatu Kłobuckiego,
- z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck na lata 2004-2013,
- z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015.

Zakres merytoryczny Programu określają “Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (Ministerstwo Środowiska, grudzień 2002 r.).

Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna państwa oparta jest na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego zasada ta musi być uwzględniona we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. W praktyce zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z wieloma zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi tj.:

- zasada prewencji (zapobiegania) oznacza przede wszystkim zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, recykling a także wprowadzanie pro - środowiskowych systemów zarządzania środowiskiem,
- zasada „zanieczyszczający płaci” wskazuje jednostki użytkujące środowisko jako podmioty odpowiedzialne za skutki zanieczyszczeń i innych zagrożeń środowiska,
- zasada integracji oznacza uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej oznacza potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu ekologicznego,
- zasada uspołecznienia oznacza dostęp ludności do informacji o środowisku.

W polityce ekologicznej zostały określone działania pozwalające na osiągnięcie następujących celów:

w zakresie działań systemowych:

- doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- zwiększenie roli polskich placówek we wdrażaniu eko-innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadawalającego stanu monitoringu środowiska,

- stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwości wystąpienia szkody oraz zapewniającego, że koszty szkód w środowisku oraz koszty zapobiegania powstaniu tych szkód ponosić będą sprawcy,
- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego.

w zakresie ochrony zasobów naturalnych:

- ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej na różnym poziomie organizacji,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej,
- rozwijanie zróżnicowanej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno - błotnych przez czynniki antropogenne,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz ich ochrona przed ilościową i jakościową degradacją,

w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego obywateli w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi instytucjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych,
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów oraz ich odzysk,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Cele Polityki Ekologicznej Państwa w powiązaniu ze specyfiką regionu śląskiego, powiatu kłobuckiego i Gminy Kłobuck wyznaczają konkretne działania dla „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska województwa śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck. Są to:

cel nadrzędny:

- rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa,

powietrze atmosferyczne:

- kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,

zasoby wodne:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,

gospodarka odpadami:

- minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,

ochrona przyrody:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,

tereny przemysłowe:

- przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi,

hałas:

- zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,

elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące:

- ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,

zapobieganie poważnym awariom przemysłowym:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,

zasoby naturalne:

- zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,

gleby użytkowane rolniczo:

- racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Powyższy cel nadrzędny i cele szczegółowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Program Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego

Program ochrony powietrza (POP) dla stref województwa śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Działania zdefiniowane w Programie są skierowane głównie na:

- wyeliminowanie spalania odpadów w kotłach i piecach domowych,
- wyeliminowanie spalania węgla złej jakości w kotłach i piecach domowych,
- wsparcie istniejących działań i inwestycji w zakresie transportu, które przyczyniają się w istotny sposób do poprawy jakości powietrza na obszarach przekroczeń,
- ograniczanie emisji ze źródeł komunikacyjnych w tym emisji wtórnej oraz emisji z pojazdów ciężarowych, autobusowych oraz niespełniających norm EURO na obszarach przekroczeń,
- systemowe ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych na obszarach przekroczeń z uwzględnieniem małych źródeł o niekorzystnych parametrach wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (niskie emitory zlokalizowane na obszarach zabudowanych),
- stworzenie mechanizmów umożliwiających wdrożenie i zarządzanie POP,
- rozbudowa i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie, np. poprzez stronę internetową lub elektroniczne tablice informacyjne,
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza (szczególnie pyłem PM10 i benzo(α)pirenem) wynikające ze spalania odpadów w kotłach grzewczych,
- prowadzenie akcji promocyjnych w zakresie korzystania z transportu zbiorowego oraz rowerów w miastach (np. w ramach obchodów Europejskiego Dnia Bez Samochodu lub Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu).

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego na lata 2011-2030 precyzuje następujące cele:

- realizacja wytycznych Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,

- wdrożenie jednego z kierunków działań określonych w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”, jakim jest zachowanie i odtworzenie bio- i georóżnorodności,
- aktywne włączenie się w realizację celów Roku Różnorodności Biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Śląska dla przyszłych pokoleń.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Zgodnie z wizją województwa śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza, iż Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla Województwa Śląskiego na lata 2009-2013 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż dróg krajowych, ekspresowych, autostrad i linii kolejowych (zaliczonych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach), na których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne tj. przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, określone wskaźnikiem hałasu LDWN i LN”:

Ograniczenie liczby i zasięgu „gorących obszarów” uciążliwości akustycznych reprezentowanych w niniejszym Programie w postaci odcinków dróg o priorytecie bardzo wysokim (obniżenie wartości przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przedmiotowych obszarach do poziomu co najmniej wysokiego priorytetu ochrony akustycznej - tj. osiągnięcia w ich otoczeniu wartości wskaźnika M niższej niż 100). W niniejszym Programie wyznaczono trzy grupy działań:

- I - działania krótkookresowe (w ramach strategii krótkookresowej):
  - ✓ konsekwentna budowa obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (które znacząco odciążają nadmierny ruch samochodowy w centrum większych miast w województwie),
  - ✓ remonty nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
  - ✓ wykonanie skutecznych zabezpieczeń akustycznych zarówno przy nowobudowanych odcinkach jak również już istniejących (w tym również liniach kolejowych). Zabezpieczenia w postaci ekranów akustycznych proponuje się w miejscach, gdzie ich budowa nie spowoduje pogorszenia warunków bezpieczeństwa ruchu drogowego,
  - ✓ właściwa polityka przestrzenna w samorządach na obszarze, których stwierdzono bardzo wysoki lub wysoki wskaźnik poziomu hałasu. Nie należy wydawać pozwoleń na budowanie nowych budynków mieszkaniowych oraz obiektów takich jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp. w najbliższym sąsiedztwie takich inwestycji. Właściwe pod względem akustycznym planowanie przestrzenne powinno się również charakteryzować lokalizowaniem nowych odcinków dróg i linii kolejowych na terenach nie objętych ochroną akustyczną,
  - ✓ w przypadku braku technicznych możliwości ograniczenia oddziaływania hałasu pochodzącego od ruchu pojazdów „Program...” przewiduje utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, które zlokalizowane są w zasięgach oddziaływania ponadnormatywnego hałasu (priorytet bardzo wysoki, wysoki i średni),
- II - działania długookresowe (w ramach polityki długookresowej), których realizacja przewidywana jest w horyzoncie czasowym dłuższym niż czas obowiązywania „Programu” (w ramach sporządzanego po upływie 5 lat kolejnego Programu Ochrony Środowiska przed Hałasem),
- III - działania związane z edukacją społeczeństwa: promowanie wśród mieszkańców

województwa zbiorowych środków transportu, proekologicznego korzystania z samochodów oraz ekonomicznej jazdy.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego zawiera ocenę stanu środowiska w powiecie z uwzględnieniem prognozowanych danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Uwzględniając ten stan, główne problemy środowiskowe, obowiązujące przepisy prawne oraz dokumenty strategiczne określono w Programie cele długoterminowe do roku 2020 i cele krótkoterminowe do 2016 r. oraz zadania do realizacji dla każdego z wyznaczonych priorytetów środowiskowych. Cele długoterminowe do 2020 r. przedstawiają się następująco:

- **ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody:** *Kształtowanie i ochrona zasobów przyrodniczych oraz krajobrazowych w spójności z racjonalną polityką przestrzenną,*
- **ochrona lasów:** *Ochrona lasów, zwiększanie ich powierzchni i spójności,*
- **racjonalne gospodarowanie zasobami wody:** *Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości; Racjonalizacja zużycia wody,*
- **ochrona wód:** *Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,*
- **ochrona powierzchni ziemi:** *Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,*
- **zasoby kopalni:** *Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalni,*
- **środowisko a zdrowie:** *Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia; Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i awariami,*
- **jakość powietrza atmosferycznego:** *Poprawa jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,*
- **gospodarka odpadami:** *Poprawa efektywności gospodarki odpadami,*
- **oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych:** *Minimalizacja zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem (zwłaszcza komunikacyjnym); Ochrona przez promieniowaniem elektromagnetycznym,*
- **system transportowy:** *Modernizacja systemu transportowego powiatu z uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących negatywny wpływ transportu na środowisko,*
- **rolnictwo i rozwój terenów wiejskich:** *Rozwój rolnictwa zapewniającego zachowanie walorów środowiska i różnorodności biologicznej,*
- **budownictwo i gospodarka komunalna:** *Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu i zachowanie ład przestrzennego,*
- **rekreacja i turystyka:** *Optymalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej jako miejsca rekreacji i wypoczynku w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska,*
- **handel:** *Kształtowanie proekologicznych postaw konsumpcyjnych,*
- **aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska:** *Kształtowanie proekologicznych postaw konsumpcyjnych,*
- **udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska i edukacja ekologiczna:** *Wykształcenie u mieszkańców powiatu nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska,*
- **aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym:** *Harmonizacja planowania przestrzennego z ochroną środowiska,*
- **energia odnawialna:** *Rozpoznanie możliwości wykorzystania energii odnawialnej na terenie powiatu; Zwiększenie wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych.*

Powyższe cele długoterminowe sprecyzowane dla poszczególnych komponentów środowiska posłużyły do określenia celów określonych w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”.

Strategia rozwoju Powiatu Kłobuckiego

Strategia rozwoju Powiatu Kłobuckiego jest dokumentem strategicznym określającym cele strategiczne i cele operacyjne, które brzmią następująco:

Cel strategiczny I: *Rozwój potencjału gospodarczego powiatu kłobuckiego*

Cele operacyjne:

- ✓ Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).
- ✓ Przyciąganie inwestorów krajowych i zagranicznych (niekonkurencyjna wobec istniejących podmiotów działalność produkcyjna).
- ✓ Promocja gospodarcza powiatu.
- ✓ Uczynienie z turystyki i rekreacji dziedziny aktywności gospodarczej.

Cel strategiczny II: *Poprawa efektywności produkcji rolnej w powiecie kłobuckim*

Cele operacyjne:

- ✓ Wspieranie specjalistycznej produkcji rolniczej, w szczególności opartej na lokalnych tradycjach i doświadczeniu.
- ✓ Dostosowywanie jakości produkcji rolniczej powiatu kłobuckiego do wymogów Unii Europejskiej.
- ✓ Udoskonalenie ekonomicznego otoczenia rolnictwa.
- ✓ Restrukturyzacja obszarowa i funkcjonalna terenów rolniczych.

Cel strategiczny III: *Poprawa jakości infrastruktury społecznej*

Cele operacyjne:

- ✓ Podniesienie jakości kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców.
- ✓ Poprawa systemu służby zdrowia i opieki społecznej.
- ✓ Rozwój kultury w powiecie.

Cel strategiczny IV: *Poprawa stanu środowiska naturalnego w powiecie*

Cele operacyjne:

- ✓ Zmniejszenie zagrożeń ekologicznych.

Cel strategiczny V: *Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej*

Cele operacyjne:

- ✓ Poprawa stanu gospodarki ściekowej i utylizacji odpadów, zbiorników retencyjnych oraz poziomu gazyfikacji.
- ✓ Rozwój i modernizacja sieci drogowej.

W/w cele posłużyły do sprecyzowania kierunków działań w „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017”. Największy wpływ na treść niniejszego dokumentu miał cel strategiczny IV oraz cele i kierunki z nim powiązane.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck na lata 2004-2013

Plan obejmuje lata 2004 – 2013 z uwzględnieniem podziału na dwa okresy: lata 2004 – 2006 oraz lata 2007 – 2013. W pierwszym okresie zaplanowano zadania i projekty do realizacji, a w drugim określono wstępnie zadania i projekty na kolejny okres programowania Unii Europejskiej.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kłobuck jest dokumentem określającym działania strategiczne zmierzające do osiągnięcia celu głównego: *Stymulowanie trwałego rozwoju społecznego i gospodarczego, wzrostu konkurencyjności gminy w skali powiatu i województwa, przy zachowaniu wysokiej jakości życia mieszkańców.*

Osiągnięcie celu głównego zaplanowano poprzez realizację działań w następujących obszarach/priorytetach:

1. Gospodarka
2. Zagospodarowanie przestrzenne
3. Transport i komunikacja
4. Infrastruktura techniczna
5. Ochrona środowiska naturalnego
6. Ochrona środowiska kulturowego
7. Jakość życia mieszkańców

Przyjęte kierunki działań obejmują:

1. Zmiany w strukturze gospodarczej gminy polegające na:
  - rozbudowie infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
  - budowie bazy usługowej dla turystyki pielgrzymkowej,
  - budowie systemu informacji i obsługi turystycznej,
  - tworzeniu gospodarstw agroturystycznych,
  - rozbudowie i modernizacji ośrodków sportowo-rekreacyjnych,
  - modernizacji gospodarstw rolnych,
  - profilowaniu produkcji rolnej,
  - rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - tworzeniu grup producenckich,
  - rozwoju rzemiosła i rękodzieła artystycznego,
  - rozwoju MŚP,
  - uzbrojeniu terenów.
2. Zmiany w sposobie użytkowania terenów polegające na:
  - przeznaczeniu nowych terenów pod inwestycje związane z działalnością gospodarczą i usługami,
  - przeznaczeniu nowych terenów pod budownictwo wielorodzinne,
  - rozpowszechnieniu zalesień na gruntach rolnych o niekorzystnych warunkach dla produkcji rolnej i niskich walorach przyrody i krajobrazu.
3. Rozwój systemu transportowego i komunikacyjnego polegający na:
  - zwiększeniu dostępności komunikacyjnej obszarów na terenie gminy i miasta poprzez poprawę stanu istniejących dróg i budowę nowych,
  - udroźnieniu i integracji układu komunikacyjnego różnych kategorii dróg poprzez modernizację stanu istniejących dróg i budowę nowych.
4. Rozwój infrastruktury technicznej polegający na:
  - rozbudowie sieci wodociągowych,
  - budowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych,
  - modernizacji i rozbudowie oczyszczalni ścieków,
  - rozbudowie sieci elektroenergetycznych,
  - modernizacji sieci telekomunikacyjnych,
  - rozbudowie sieci gazowych.
5. Poprawę stanu środowiska naturalnego polegającą na:
  - zmniejszeniu ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów poprzez:
    - budowę kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich i rozbudowę w mieście,
    - modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków,
    - modernizację i rozbudowę kanalizacji deszczowej,
    - budowę kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów, obejmującego odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskanie surowców wtórnych, recykling oraz kompostowanie odpadów organicznych,
  - likwidacji dzikich wysypisk,
  - polepszeniu jakości powietrza poprzez:
    - przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie niskiej emisji oraz ograniczenie strat energetycznych,
    - promocji wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
    - rozbudowa sieci gazowej,
  - utrzymaniu walorów środowiska przyrodniczego poprzez monitoring stanu środowiska i renowację terenów zielonych.
6. Poprawę stanu środowiska kulturowego polegającą na:
  - porządkowaniu „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
  - restauracji i rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego,
  - ustanowienie prawnych form ochrony obszarów i obiektów w miejscowym planie

- zagospodarowania przestrzennego,
  - budowie i modernizacji bazy kulturalnej,
  - odnowie infrastruktury urbanistycznej pod kątem jej funkcjonalności,
  - rewitalizacji osiedli miejskich.
7. Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców polegającą na:
- wyrównaniu szans w dostępie do edukacji poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę obiektów społeczno – edukacyjnych takich jak: przedszkola, szkoły, laboratoria dydaktyczne, biblioteki, stołówki,
  - wzroście umiejętności korzystania z nowoczesnych środków wymiany i przekazu informacji,
  - zwiększeniu dostępu społeczności do podstawowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej poprzez budowę, przebudowę i rozbudowę obiektów sportowych takich jak: sale gimnastyczne, baseny, boiska sportowe, hale sportowe oraz ośrodków rekreacyjnych,
  - rozwoju budownictwa wielorodzinnego,
  - działaniach na rzecz powstania nowych miejsc pracy poprzez tworzenie dogodnych warunków inwestowania oraz zakładania własnej działalności gospodarczej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Kłobuck na lata 2008-2015” jest dokumentem strategicznym określającym koncepcję funkcjonowania gminy w dłuższym okresie czasu, tj. w perspektywie do roku 2015.

W dokumencie tym wyznaczone zostały cztery cele strategiczne, operacyjne oraz zadania przewidziane do realizacji. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania określone w przedmiotowym dokumencie są następujące:

1. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru A – Śródmieście: Śródmieście obszarem wzmacniającym znaczenie miasta Kłobuck jako ośrodka ponadlokalnego, o unikatowych walorach historycznych oraz funkcjach kultury, handlu i usług.
2. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru B – Tereny rekreacyjne: Tereny parkowe i sportowe wzdłuż rzeki Białej Okszy oraz zbiornik wodny „Zakrzew” miejscem wypoczynku i rekreacji mieszkańców powiatu kłobuckiego oraz Częstochowy.
3. Cel strategiczny rewitalizacji obszaru C – Zagórze: Zagórze jako obszar oferujący wysokiej jakości udogodnienia infrastrukturalne i instytucjonalne, sprzyjające nowoczesnym formom aktywności gospodarczej.

1.3. Metodyka prac

Metodologia opracowania niniejszego Programu polegała na:

- ocenie aktualnego stanu i uwarunkowań środowiska przyrodniczego w Gminie Kłobuck, zawierającej charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska,
- weryfikacji dotychczasowych dokumentów i opracowań inwestycyjno-środowiskowych,
- określeniu kreatywnej części Programu poprzez wyznaczenie celu nadrzędnego, celów szczegółowych i sformułowaniu kierunków działań pozwalających na realizację wyznaczonych celów,
- określeniu uwarunkowań realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych źródeł finansowania,
- określeniu zasad monitoringu.

Źródłem informacji dla Programu były materiały uzyskane z Urzędu Miejskiego w Kłobucku, z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Źródłem stały się także prace instytutów i placówek naukowo-badawczych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami m.in.: Bilans zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. czy też wojewódzki program przekształceń terenów przemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych, a także dostępna literatura fachowa.

Ponadto na podstawie ankietyzacji przeprowadzonej wśród podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska zlokalizowanych na terenie Gminy Kłobuck, uzyskano niezbędne

informacje, które zostały uwzględnione w treści niniejszego Programu. Zgromadzone informacje na bieżąco weryfikowano poprzez konsultacje z pracownikami Urzędu Miejskiego w Kłobucku oraz pracownikami podmiotów gospodarczych.

Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2012 r. Na podstawie stanu aktualnego oraz analizy zadań zdefiniowanych w Programie ochrony środowiska na lata 2009-2013 (niektóre zadania pozostają nadal aktualne i zostały przeniesione do niniejszego dokumentu) oraz celów i kierunków zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa i Programie ochrony środowiska dla Powiatu Kłobuckiego zdefiniowano cele i kierunki niniejszego dokumentu.

Następnie, zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, projekt Aktualizacji Programu poddano strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w tym przeprowadzono konsultacje społeczne.

1.4. Struktura i zakres dokumentu

„Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck na lata 2014-2017” uwzględnia wymagania ustawy - Prawo ochrony środowiska zarówno w zakresie zawartości jak i w zakresie metodyki jego konstruowania.

Dokument ten posiada strukturę podobną do „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Program zawiera ocenę stanu środowiska Gminy Kłobuck z uwzględnieniem danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Ponadto w niniejszym opracowaniu dokonano klasyfikacji i hierarchizacji najważniejszych problemów środowiskowych. Wyznaczono priorytety, cele i kierunki działań. Określono także plan operacyjny Programu, w którym sprecyzowano zadania do realizacji wraz ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego i szacunkowych kosztów. Ustalono również działania systemowe mające na celu wsparcie procesu wdrażania i realizacji Programu. Określono system monitoringu Programu i wskazano możliwości finansowania założonych w opracowaniu zadań.

1.5. Wykaz skrótów

DK - Droga Krajowa
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS - Główny Urząd Statystyczny
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych
KPOŚiK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków i Kanalizacji
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PEM - Promieniowanie elektromagnetyczne
POŚ - Program Ochrony Środowiska
POP - Program Ochrony Powietrza
PGO - Plan Gospodarki Odpadami
RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RPO WŚ - Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

2. Informacje ogólne o Gminie

Gmina Kłobuck jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części powiatu kłobuckiego. Od południa graniczy z Wręczycą Wielką, od zachodu z gminą Opatów, od północy z gminą Miedźno, a od wschodu i południowo-wschodu z gminami powiatu częstochowskiego - Mykanów, Częstochowa i Blachownia. Położenie gminy na tle powiatu przedstawiono na rys. 1.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Kłobuck na tle powiatu kłobuckiego

Źródło: <https://www.osp.org.pl>, dnia 17.10.2013 r.

Najwyżej położonym punktem w gminie jest zlokalizowane w jego południowo-zachodniej części wzniesienie „Dębowa Góra” o wysokości 284,6 n.p.m., zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północno-wschodniej części gminy, wzdłuż koryta rzeki Białej Okszy – 213,1 m n.p.m. Różnice wzniesień na terenie gminy nieznacznie przekraczają 70 m. Przeważają wysokości 240 - 270 m n.p.m., pozwalające zaliczyć go do „niskich wyżyn”.

Gmina Kłobuck zajmuje powierzchnię 130 km² (13 001 ha), co stanowi ok. 15% powierzchni powiatu.

W skład gminy wchodzi miasto Kłobuck będące siedzibą lokalnych władz i powiatu kłobuckiego oraz 16 sołectw tj.:

- w granicach administracyjnych Kłobucka: Brody Malina, Niwa Skrzyszów, Przybyłów, Smugi, Zakrzew,
- poza granicami administracyjnymi Kłobucka: Biała, Borowianka, Gruszewnia, Kamyk, Kopiec, Lgota, Libidza, Łobodno, Nowa Wieś, Rybno.

Według Głównego Urzędu Statystycznego (stan na dzień 31 XII 2012 r.) liczba ludności w Gminie Kłobuck wyniosła 20 735, w tym w mieście Kłobuck 13 281, co stanowi 64,05% mieszkańców gminy.

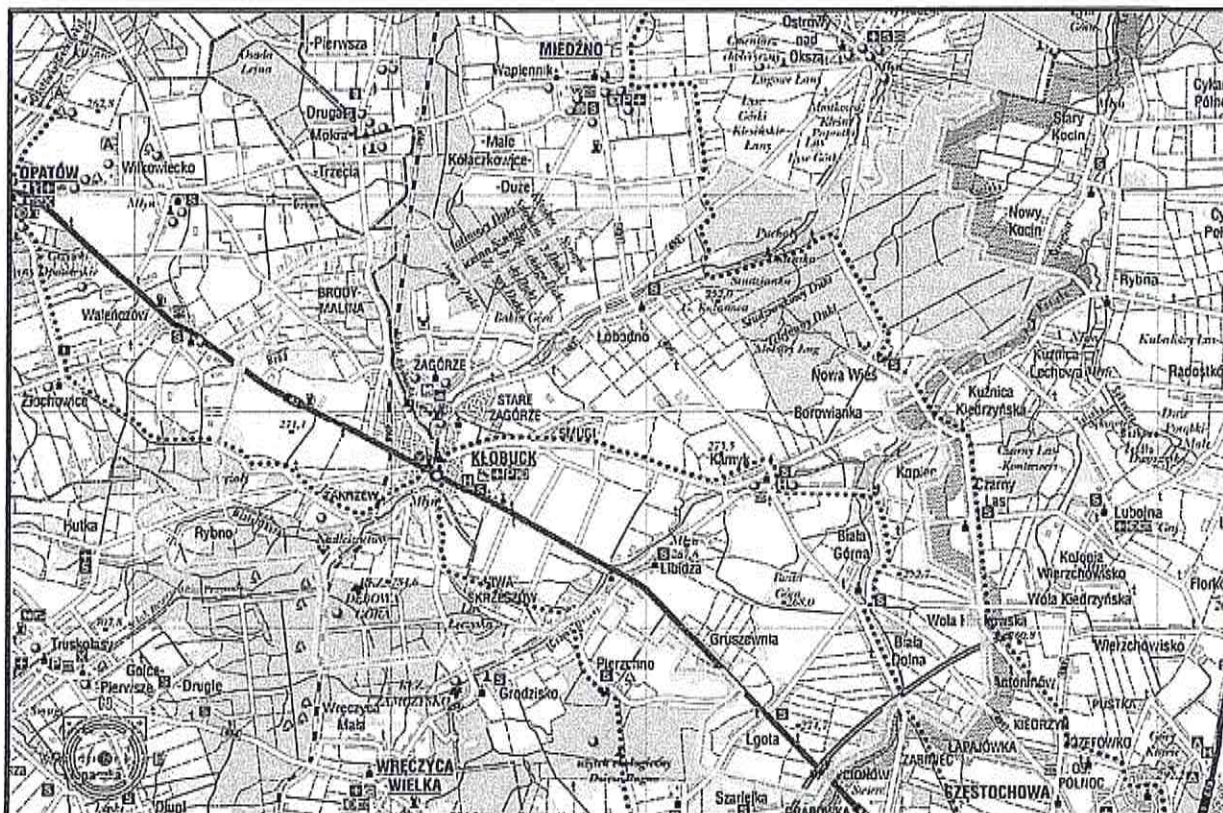
Miasto Kłobuck zajmuje obszar o powierzchni 47 km². W strukturze użytkowania gruntów dominującą pozycję zajmują użytki rolne, głównie grunty orne oraz łąki (71% powierzchni miasta). Lasy zajmują 20% powierzchni miasta. Pozostałe 9% zajmują tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe, usługowe i inne tereny zabudowane, a także parki, place, drogi, chodniki, grunty pod wodami oraz pozostałe grunty z wyłączeniem gruntów rolnych zabudowanych a związanych z działalnością rolniczą. W mieście występuje zabudowa wielorodzinna (kamienice) oraz jednorodzinna. Z kolei teren wiejski gminy zdominowany jest przez zabudowę zagrodową i jednorodziną. Przeważają układy liniowe o zabudowie skupionej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Kłobuck swój rozwój gospodarczy zawdzięcza głównie znajdującym się w pobliżu, nieeksploatowanym już, kopalniom rud żelaza. Duża część mieszkańców prowadzi działalność rolniczą. Zgodnie z Narodowym Spisem Rolnym 2010 liczba gospodarstw rolnych na terenie gminy wyniosła 1515. Dla porównania ilość podmiotów gospodarczych wynosi 1634 (zgodnie z danymi otrzymanymi z Urzędu Miejskiego w Kłobucku). Najlepiej rozwinięte gałęzie przemysłu to:

- przemysł metalowy – odlewnia metali, zakłady przetwórstwa metali,
- przemysł chemiczny, przetwórstwo tworzyw sztucznych – Bahpol,
- przemysł spożywczy – piekarnia produkująca uznany za produkt regionalny chleb kłobucki,
- produkcja obuwia – Embis, Sagan,
- przemysł drzewny – 2 tartaki.

Plan Gminy Kłobuck przedstawiono na rys. 2.

Rysunek 2. Plan Gminy Kłobuck

(Źródło: <http://powiatklobucki.pl/File/imapa/index.html>, dnia 16.10.2013 r.)

Klimat

Położenie Gminy Kłobuck wskazuje na cechy klimatu środkowoeuropejskiego. Masy powietrza podzwrotnikowo-kontynentalnego napływające ze wschodu przynoszą słoneczną pogodę latem i jesienią, natomiast wilgotne masy powietrza polarno-morskiego i podzwrotnikowo-morskiego z zachodu powodują zachmurzenie i deszcze oraz odwilże i mgły w okresie zimowym.

Według regionalizacji klimatycznej W. Wiszniewskiego i W. Chełchowskiego teren gminy znajduje się w obrębie regionu łódzko-wieluńskiego. Podstawowe dane odnośnie klimatu gminy zestawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Charakterystyka klimatu Gminy Kłobuck

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość
	Średnia temperatura roczna	°C	8-8,5
	Najcieplejszy miesiąc	miesiąc	lipiec
	Średnia temperatura w najcieplejszym miesiącu	°C	17,8
	Najzimniejszy miesiąc	miesiąc	styczeń
	Średnia temperatura w najzimniejszym miesiącu	°C	-3,1
	Długość trwania okresu letniego	ilość dni z temp. >15°C	90-100
	Długość trwania okresu zimowego	ilość dni z temp. <0°C	130-140
	Średnia roczna suma opadów atmosferycznych	mm	600-700
	Maksymalna suma miesięczna opadów	mm	102
	Minimalna suma miesięczna opadów	mm	36
	Utrzymywanie się pokrywy śnieżnej	dni	60-80
	Średnia roczna prędkość wiatru	m/s	3-4
	Średnia liczba dni pogodnych	dni	60
	Średnia liczba dni zachmurzonych	dni	120
	Długość okresu wegetacyjnego	dni	200-210

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kłobuckiego na lata 2013-2016

Budowa geologiczna

Podział fizyczno-geograficzny gminy według J. Kondrackiego przedstawia się następująco:

Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa

Prowincja: Wyżyny Polskie

Podprowincja: Wyżyna Śląsko-Krakowska

Makroregion: Wyżyna Woźnicko-Wieluńska

Mezoregiony: Wyżyna Wieluńska (na krańcach północno-wschodnich), Obniżenie Górnej Warty (na krańcach południowo-wschodnich), oraz Obniżenie Krzepickie (na krańcach południowo-zachodnich).

Rysunek 3. Rejonizacja J. Kondrackiego, 2002 r.

Źródło: wikimedia.org, dnia 17.10.2013 r.

Wyżyna Wieluńska przecięta jest przełomowymi odcinkami dolin - Liswarty z Białą i Czarną Okszą oraz Wartą (konkretnie jej działoszyńskim odcinkiem przełomowym). W rzeźbie części Wyżyny Wieluńskiej położonej w granicach administracyjnych Gminy Kłobuck wyróżnia się Pagóry Kłobuckie. Są to pojedyncze, silnie skrasowiałe wzniesienia wapienne, pomiędzy którymi występują piaszczyste obniżenia. W glinach wypełniających zagłębienia krasowe w Rębielicach Królewskich i Kamyku znaleziono kości kręgowców z przełomu trzeciorzędu i czwartorzędu. W budowie geologicznej starszego podłoża dominują wapienie górnourajskie, ale występują także mniej odporne skały środkowej jury. Wschodni skał mezozoicznych jest niewiele, gdyż w okresie zlodowaceń plejstocenijskich zostały one przykryte płaszczem osadów czwartorzędowych. Z tego też powodu wysokość kuesty górnourajskiej maleje stopniowo w kierunku północno-zachodnim - w okolicach Kłobucka jej wysokość wynosi około 35 m, a dalej jest już mało wyraźna i rzeźba wyżynna przechodzi w nizinę. Krajobraz krasowy z charakterystycznymi skałkami, jaskiniami i wąwozami jest tu słabo widoczny, ale z badań wynika, że w wapiennym podłożu występują leje i szczeliny krasowe. Wysokości bezwzględne mezoregionu wahają się w przedziale 220 - 280 m n.p.m.

Dno obniżenia Górnej Warty jest w wielu miejscach podmokłe i pocięte siecią drobnych cieków wodnych. Jest gęsto zalesionym obniżeniem, wypreparowanym w rudonośnych łach środkowourajskich o znacznej podatności na wietrzenie. W czwartorzędzie na łach zostały osadzone piaski i gliny polodowcowe. Nie mniej w wielu miejscach z dna obniżenia wystają ostańce płyty

wapieni górnourajskich.

Podłoże Obniżenia Krzepickiego jest wypreparowane w ilach środkowourajskich. Obniżenie Krzepickie różni się jednak od obniżenia Górnej Warty większą miąższością osadów czwartorzędowych, wykształconych jako piaski, gliny oraz żwiry i głązy. Rzeźba terenu, w której występują liczne wzgórza i wały kemowe osiąga wysokość od około 240 m n.p.m do 330 m n.p.m.

3. Ocena realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Ocenę realizacji zadań założonych do realizacji w Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck przeprowadzono na podstawie informacji zawartych w „Raporcie z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Kłobuck w latach 2011-2012”. Realizacja zadań założonych w Programie Ochrony Środowiska w latach 2011-2012 przedstawia się następująco:

- **Gospodarka wodno-ściekowa:**
  - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Nadrzecznej w Kłobucku,
  - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej z przyłączami w miejscowości Kamyk w ulicach: Brzechwy, Malinowskiego, Kusocińskiego, Komara i Rutkiewicz,
  - ✓ konserwacja ciek Biała Oksza w km 16+700 - 19+700, tj. na odcinku o dł. 3 km, przepływającym przez teren miasta Kłobuck,
  - ✓ konserwacja ciek Szalejka w km 2+200-5+180, tj. na odcinku o dł. 2,98 km, przepływającym przez teren wsi Biała,
  - ✓ konserwacja ciek Od Gruszewni w km 4+300-5+780, tj. na odcinku o dł. 1,48 km;
- **Ochrona przed hałasem:**
  - ✓ wykonanie dziewięciu stanowisk postojowych o pow. 125,05 m² oraz chodnika o pow. 117,55 m² przy ul. Baczyńskiego w Kłobucku
  - ✓ określanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów akustycznych środowiska. W okresie 2011-2012 Rada Miejska w Kłobucku podjęła następujące uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego:
    - Uchwała nr 109/X/2011 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
    - Uchwała nr 160/XV/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
    - Uchwała nr 181/XVII/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, między ul. Częstochowską a Szkolną;
- **Ochrona gleb i lasów:**
  - ✓ ograniczanie przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne poprzez m.in. likwidację i rekultywację dzikich składowisk, prowadzenie systemu selekcji odpadów u źródła;
- **Ochrona przyrody i bioróżnorodności:**
  - ✓ coroczne prace porządkowe polegające na oczyszczaniu terenów zielonych oraz wykonywanie prac pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu;
- **Edukacja ekologiczna:**
  - ✓ funkcjonowanie Ligi Ochrony Przyrody oraz kół ekologicznych w szkołach na terenie gminy
  - ✓ organizacja apeli i konkursów o tematyce ekologicznej z zakresu ochrony przyrody i gospodarki odpadami, Konkursów Dendrologicznych,
  - ✓ organizacja cyklicznych akcji takich jak „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”;
- **Dofinansowanie do przedsięwzięć polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami:**
  - ✓ dofinansowanie udzielane jest od 2012 r. na mocy uchwały nr 204/XIX/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 15.06.2012 r. w sprawie określenia zasad, trybu i sposobu rozliczania dotacji na dofinansowanie usuwania azbestu z terenu Gminy Kłobuck.

W latach 2009-2012 zrealizowano większą część zadań założonych do realizacji w harmonogramie analizowanego Programu. Część zadań podjęto, a część pozostaje nadal do realizacji.

4. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Krajowe przepisy dotyczące konieczności przedstawiania zagadnień dotyczących ochrony środowiska w planie zagospodarowania przestrzennego zawarte są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647, t.j. z późn. zm.), a także w ustawach ustanawiających samorzady poszczególnych szczebli i określających ich kompetencje, w tym w zakresie gospodarki przestrzennej tj. w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596, t.j.) i w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, t.j.).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podstawowymi instrumentami kształtowania ładu przestrzennego pozwalającymi na racjonalną gospodarkę terenami. Od kilku lat obserwuje się wzmocnienie roli planowania przestrzennego, jako instrumentu ochrony środowiska. Do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywane są opracowania ekofizjograficzne i prognozy oddziaływania na środowisko, które uwzględniają zagadnienia ochrony środowiska na etapie tworzenia tych planów.

Jak wynika z „Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Kłobuck” w okresie od roku 2005 do roku 2008 Rada Miejska w Kłobucku uchwaliła Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla terenu położonego w Kłobucku obręb Przybyłów, przy drodze krajowej DK 43. Dodatkowo podjęto uchwały o przystąpieniu do sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego dla: terenu w Kłobucku w rejonie ul. Górniczej i ul. Wojska Polskiego, terenu w obrębie Łgota i Biała Dolna, terenu w Kłobucku, między ul. Częstochowską a ul. Szkolną oraz terenu w Kłobucku obręb Zagórze.

W latach od stycznia 2009 r. do września 2013 r. uchwalono następujące uchwały dotyczące mpzpr:

- uchwała Nr 358/XXXIX/2009 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 grudnia 2009 r. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu w Kłobucku obręb Zagórze,
- uchwała 301/XXXV/2009 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie przystąpienia do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Kłobuck,
- uchwała Nr 28/III/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Kłobuck - Libidza,
- uchwała 471/XLIX/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 5 października 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Łobodnie,
- uchwała 420/XLV/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Łobodnie,
- uchwała 407/XLIV/2010 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 maja 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- Uchwała Nr 77/VII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, w rejonie ul. Górniczej i ul. Wojska Polskiego,
- Uchwała Nr 109/X/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 23 sierpnia 2011 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 127/XII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 października 2011 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku, między ulicą Częstochowską a ulicą Szkolną (uchylona uchwałą 165/XVI/2012 z dnia 24 lutego 2012 r.),

- Uchwała Nr 128/XII/2011 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 25 października 2011 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 160/XV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 159/XV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku,
- Uchwała Nr 193/XVIII/2012 w sprawie: zmiany Uchwały Nr 175/XX/2008 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 24 czerwca 2008r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie Lgota i Biała Dolna,
- Uchwała Nr 248/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w Kłobucku między ulicą Wieluńską, a ulicą Nadrzeczną,
- Uchwała Nr 274/XXVII/2013 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Kamyk,
- Uchwała Nr 292/XXIX/2013 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie: przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu miejscowości Łobodno.

Należy nadmienić, iż całość powierzchni Gminy Kłobuck objęte jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kłobuck” (uchwała 129/XV/2008 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 12 lutego 2008 r.).

5. Ocena aktualnego stanu środowiska

5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. Ochrona powietrza, zgodnie z polskimi przepisami, polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W województwie śląskim zagadnienia związane z ochroną powietrza ujęte są w „Programie Ochrony Powietrza dla Stref Województwa Śląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy stężeń substancji w powietrzu”.

Program Ochrony Powietrza (POP) jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu (załącznik do uchwały Nr III/52/15/2010 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 czerwca 2010 r.). Wskazanie właściwych działań wymaga zidentyfikowania przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji. Zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) przygotowanie i zrealizowanie Programu Ochrony Powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji, spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031). Na obszarze województwa śląskiego wyznaczono 10 takich stref, przy czym Gmina Kłobuck zakwalifikowana została do strefy częstochowsko-lublinieckiej. W POP zostały określone zadania do realizacji.

Jak wynika z „*Jedenastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmującej 2012 rok*” przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref służących do oceny jakości powietrza, przy czym Gmina Kłobuck należy do strefy śląskiej. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oceny jakości powietrza dokonywane są w strefach, w tym w aglomeracjach.

Ocenę jakości powietrza atmosferycznego wykonuje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031).

Można domniemywać, że w kolejnej aktualizacji Programu Ochrony Powietrza dla stref województwa śląskiego, strefa częstochowsko-lubliniecka, w której leży Gmina Kłobuck przekwalifikowana zostanie na strefę śląską.

Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Kłobuck jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady),
- emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych,
- emisję komunikacyjną,
- emisję niezorganizowaną np. składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków itp.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie Gminy Kłobuck związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Spala się w nich także różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych i technologicznych. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu zasiarczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla i pył.

Wielkość emisji niskiej pozostaje w pewnej relacji ze stopniem zgazyfikowania terenu Gminy. W tab. 2 przedstawiono porównanie stanu infrastruktury sieci gazowej gminy na tle powiatu kłobuckiego wg GUS (stan na dzień 31 grudnia 2011 r.).

Na terenie kilku gmin, w tym Gminy Kłobuck w okresie od 01 grudnia 2008 r. do 30 czerwca 2015 r., Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. realizuje projekt pn. „*Gazyfikacja miejscowości w gminach Herby, Blachownia, Kłobuck, Wręczyca Wielka, Opatów, Krzepice*”. Zakres przedmiotowy omawianego projektu na terenie Gminy Kłobuck obejmuje: sieć gazową rozdzielczą ś/c w m. Kłobuck DN 40-315 PE.

Tabela 2. Stan infrastruktury oraz zużycie gazu w gminach powiatu kłobuckiego, w tym w Gminie Kłobuck w 2011 r.

Wyszczególnienie	Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	Czynne podłączenia do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	Odbiorcy gazu [gosp. dom.]	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. dom.]	Zużycia gazu [tys. m ³]	Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]
Kłobuck	21,005	194	190	134	183,7	733
Powiat Kłobucki	21,005	194	190	134	183,7	736

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że gminy powiatu kłobuckiego, za wyjątkiem Gminy Kłobuck (nadal nie posiadają rozwiniętej infrastruktury gazowej).

Emisja z zakładów przemysłowych (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie Gminy Kłobuck. Największy wpływ na stan środowiska na omawianym terenie, z tego źródła mają m.in. następujące podmioty gospodarcze:

- ODLEWNICTWO EXPORT-IMPORT, ul. Korczaka 46, 42-100 Kłobuck - produkcja odlewów ciśnieniowych ze stopów cynku i aluminium,
- Zakład Produkcyjno-Usługowy „ANPOL” Andrzej Przygoda, ul. Teligi 4A, 42-100 Kłobuck - produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- Odlewnia Żeliwa „Terlecki” Sp. z o.o. Sp. K., ul. Kłobucka 63, 42-125 Kamyk - produkcja odlewów z żeliwa sferoidalnego, z żeliwa szarego i ze staliwa,
- Blacharstwo, Lakiernictwo Pojazdowe, Sprzedaż Części i Wymiana Tłumików Krzysztof Siudeja, ul. Jasnogórska 214, 42-125 Kamyk - konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych,
- STOLPŁYT Zakład Usługowo-Handlowo-Produkcyjny Jerzy Pawłowski, ul. Sosnowa 5, 42-125 Biała Gm. Kłobuck,
- BAHPOL Sp. z o.o., ul. Drukarska 8, 42-100 Kłobuck,
- DREWBET Grzyb Kotynia Rogaczewski Spółka Jawna, ul. Górnicza 1, 42-100 Kłobuck i inne.

Dane dotyczące emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego.

Emisję pyłów i gazów w powiecie kłobuckim, na terenie którego leży Gmina Kłobuck z zakładów szczególnie uciążliwych wg GUS w latach 2011-2012 (stan na dzień 31.12.2011 r. i stan na dzień 31.12.2012 r.) w porównaniu do roku bazowego 2008 aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck przedstawia tab. 3.

Na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego znajdują się dane dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza dla całego terenu powiatu, natomiast nie widnieją statystyki dotyczące Gminy Kłobuck.

Tabela 3. Emisja pyłów i gazów wg GUS z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie kłobuckim w latach 2011-2012

Powiat kłobucki w latach	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]		Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]				
	ogółem	ze spalania paliw	ogółem	w tym			
				SO ₂	NO _x	CO	CO ₂
2008	44	42	14 247	69	25	116	14 028
2011	30	29	11 194	57	20	101	11 007
2012	31	30	13 190	69	20	104	12 986

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/>)

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w powiecie kłobuckim w latach 2011-2012 w porównaniu do roku bazowego, wg GUS kształtują się następująco:

- 2008 r.:
✓ pyłowe – 256 Mg/rok,
- 2011 r.:
✓ pyłowe – 221 Mg/rok,
- 2012 r.:
✓ pyłowe – 193 Mg/rok.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg.

Odnawialne źródła energii

Poprawa efektywności energetycznej wiąże się z rozwojem odnawialnych źródeł energii. Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii: co najmniej do poziomu 15 % do 2020 r. i dalszy wzrost w latach następnych, 10 % udział biopaliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji do 2020 r., zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych i ochrona lasów przed nadmierną eksploatacją na cele energetyczne.

W województwie śląskim dokonano inwentaryzacji zasobów, a także oszacowano potencjał źródeł odnawialnych w ramach *Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego*. Zestawienie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie Gminy Kłobuck zgodnie z w/w programem zostało przedstawione w tab. 4.

Tabela 4. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Kłobuck

Lp.	Gmina	Preferowane kierunki rozwoju – grupa A inwestycje krótkookresowe	Kierunki rozwoju możliwe do realizacji – grupa B inwestycje długookresowe
POWIAT KŁOBUCKI			
1.	Kłobuck	Energia z biomasy	Energia biogazu z biogazowni rolniczych Energia wiatru

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Energia z biomasy

Do grupy gmin zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, które charakteryzują się najbardziej korzystnymi warunkami do rozwoju wykorzystania energii z biomasy (potencjał drewna oraz słomy i siana) – strefa A zaliczono gminy o potencjale przekraczającym 35 TJ/rok, do których należy także Gmina Kłobuck.

Energia biogazu z biogazowni rolniczych

Do grupy gmin, które charakteryzują się korzystnymi warunkami do rozwoju biogazowni rolniczych – grupa B zaliczono Gminę Kłobuck.

Energia wiatru

Z informacji zawartych w „Programie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” wynika, że dominująca część województwa śląskiego leży w strefie mało korzystnej pod względem potencjalnego wykorzystania energii wiatru, jedynie południową część województwa uznać można za korzystną.

Dla wysokości 40 m n.p.t. najkorzystniejsze warunki wiatrowe (A) występują m.in. w Gminie Kłobuck.

Dla wysokości 60 m n.p.t. nieco gorsze warunki wiatrowe (B) występują m.in. w Gminie Kłobuck.

W tab. 5 zestawiono projekty OZE wg „Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego”, które zostały zgłoszone przez Gminę Kłobuck.

Tabela 5. Zestawienie projektów OZE na terenie Gminy Kłobuck

Lp.	Temat	Lokalizacja Projektu	Jednostka zgłaszająca	Stan zaawansowania
ENERGIA BIOMASY				
1.	Wykorzystanie biomasy i energii promieniowania słonecznego dla zaspokojenia potrzeb ciepłych Szpitala Rejonowego w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck Szpital Rejonowy w Kłobucku	Gmina Kłobuck	Studium Celowości
2.	Uprawa wierzby energetycznej w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck	Gmina Kłobuck	Koncepcje
ENERGIA SŁONECZNA				
3.	Instalacja kolektorów słonecznych krytej pływalni OSiR w Kłobucku	Powiat kłobucki Gmina Kłobuck Ośrodek Sportu i Rekreacji	Gmina Kłobuck	Wstępne plany

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w zakresie sporządzania rocznej oceny jakości powietrza są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity - Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914),

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2011 r. Nr 95, poz. 558).

Obowiązek sporządzania corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu wynika z art. 89 znowelizowanej ustawy - Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje, corocznych ocen poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długookresowego.

Ocenę jakości powietrza w Gminie Kłobuck dokonano w ramach jedenastej, obejmującej 2012 r., rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim.

Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska WIOŚ Delegatura w Częstochowie. Na terenie Gminy Kłobuck prowadzone są pomiary benzenu przy ul. Armii Krajowej. Najbliższe automatyczne stacje monitoringu jakości powietrza znajdują się w Częstochowie przy ul. Baczyńskiego.

Ponadto tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck uzyskano na podstawie modelowania - opracowanie Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach „Aktualizacja dla lat 2005-2007 oceny zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim w oparciu o modelowanie matematyczne ze szczególnym uwzględnieniem wpływu różnych źródeł emisji i zastosowanych parametrów do obliczeń dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu zawieszonego PM10, benzenu, ołowiu i tlenku węgla oraz arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu za 2007 rok”. Wartość PM2,5 uzyskana na podstawie modelowania – opracowanie Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych Ekometria w Gdańsku: „Aktualizacja prognoz pyłu PM10 i PM2,5 dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych ” Etap III, na zlecenie GIOŚ, 2012 r.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- **klasa B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim przedstawiono uwzględniając kryteria:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C:
  - ✓ dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(α)pirenu w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska),
  - ✓ dla dwutlenku azotu - klasa C w aglomeracji górnośląskiej i w mieście Częstochowa,

- ✓ dla dwutlenku siarki obszarem przekroczeń jest miasto Rybnik w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej oraz miasto Żywiec w strefie śląskiej,
- ✓ dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego w 5 strefach obejmujących całe województwo.
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
  - ✓ dla dwutlenku azotu w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i strefie śląskiej,
  - ✓ dla dwutlenku siarki w aglomeracji górnośląskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
  - ✓ dla ozonu w aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, mieście Bielsko-Biała i Częstochowa,
  - ✓ dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
  - ✓ klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł 18573 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)*h,
  - ✓ klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w strefie śląskiej.

Gmina Kłobuck pod kątem oceny jakości powietrza ze względu na zawartość pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, ołowiu, kadmu, niklu, arsenu i benzo(a)pirenu zaliczana jest do strefy śląskiej. Roczną ocenę jakości powietrza dokonano w oparciu o wyniki przeprowadzonych w 2012 r. badań w punktach pomiarowych poszczególnych stref.

Wynikowe klasy dla Gminy Kłobuck dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 6.

Tabela 6. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin za 2012 r.

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia	Symbol klasy wynikowej w 2012 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony roślin
Pył zawieszony PM10	C	-
Pył zawieszony PM2,5	C	-
Dwutlenek siarki	C	A
Dwutlenek azotu	A	-
Tlenki azotu	-	A
Tlenek węgla	A	-
Benzen	A	-
Ozon	C	C
Ołów	A	-
Kadm	A	-
Nikiel	A	-
Arsen	A	-
Benzo(a)piren	C	-

Źródło: WIOŚ Katowice 2013

Wartości średnie stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2012 r. wyniosły: w strefie śląskiej - od 30 do 51 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy wartości dopuszczalnej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była wyższa niż dopuszczalna częstość i wyniosła w strefie śląskiej od 0,8 do 3,5 razy więcej.

W 2012 r. wartości 90,4 percentyla dla stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 przekroczyły poziom 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, osiągając maksymalne przekroczenie w strefie śląskiej o 144 %.

Średnioroczne stężenia benzo(a)pirenu wyniosły w strefie śląskiej w 2012 r. od 3,4 do 10,5 ng/m^3 (wartość docelowa 1 ng/m^3).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków a w okresie letnim bliskość drogi z intensywnym ruchem pojazdów. Priorytetem zatem powinno stać się dalsze ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych oraz emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych pochodzących ze spalania paliw w silnikach samochodowych.

Tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck w 2012 r. przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Tło zanieczyszczenia powietrza w Gminie Kłobuck za 2012 r.

Lp.	Gmina	Średnie stężenie w 2012 r.					
		[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
		PM10	PM2,5	SO ₂ ¹⁾	NO ₂	Pb	benzen
Strefa PL2405 Strefa śląska – POWIAT KŁOBUCKI							
1.	Kłobuck, ul. Armii Krajowej	-	-	-	-	-	3,1
2.	Kłobuck*	38	22**	15	21	0,041	3

Wyjaśnienia:

¹⁾ - stężenie uśrednione dla roku dotyczy oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej, nie dotyczy aglomeracji i stref miejskich zgodnie z §2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032),

* - wartości uzyskane na podstawie modelowania - opracowanie Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach „Aktualizacja dla lat 2005 - 2007 oceny zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim w oparciu o modelowanie matematyczne ze szczególnym uwzględnieniem wpływu różnych źródeł emisji i zastosowanych parametrów do obliczeń dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu zawieszonego PM10, benzenu, ołowiu i tlenku węgla oraz arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu za 2007 rok”, na zlecenie WIOŚ Katowice, 2008 r. (niepewność wyników modelowania dla stężeń średnich rocznych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu wynosi 30%, zanieczyszczeń pyłowych, ołowiu i benzenu – 50%),

** - wartość uzyskana na podstawie modelowania – opracowanie Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych Ekometria w Gdańsku „Aktualizacja prognoz pyłu PM10 i PM2,5 dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych” Etap III, na zlecenie GIOŚ, 2012 r.

Źródło: WIOŚ Katowice 2013

Inwestycje planowane do realizacji w ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza

Z przeprowadzonej wśród przedsiębiorców Gminy Kłobuck ankietyzacji wynika, że Spółka BAHPOL Sp. z o.o., w latach 2016-2020 planuje zakup dopalarki gazów.

5.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami wód

Wody powierzchniowe

Cały obszar Gminy Kłobuck należy do lewostronnego dorzecza Warty. Położony jest w zlewniach dwóch rzek: Białej i Czarnej Okszy.

Rzeka Biała Oksza jest prawym dopływem Liswarty, o długości 28,9 km. Posiada swoje źródliska w granicach administracyjnych gminy Wręczyca Wielka (w okolicy wsi Hutka i Rybno), przepływa następnie przez gminy Kłobuck oraz Miedźno, a ujścia ma w okolicy Borowa. Na Białej Okszy utworzono dwa sztuczne zalewy pełniące funkcje rekreacyjne i rekreacyjne - Zalew Zakrzew o powierzchni ok. 1 ha oraz Zalew Ostrowy (gm. Miedźno). Wody rzeki zasilają także wiele stawów rybnych. Z obu stron zasilana jest przez niewielkie cieki. Największym z nich jest Bród o długości ok. 8 km, uchodzący do Białej Okszy poniżej Kłobucka. W jego podmokłej dolinie znajduje się staw i kilka sadzawek. Pozostałe dopływy Białej Okszy to bezimienne cieki o długości od 2 do 5 km. Niektóre z nich to dziś rowy melioracyjne, czy też cieki prowadzące wodę jedynie okresowo.

Zalew Zakrzew i jego otoczenie w latach 2009-2010 poddane zostały rewitalizacji, mają one stanowić atrakcyjne miejsce wypoczynku mieszkańców Kłobucka. Utworzono place zabaw dla dzieci, ogólnodostępny grill, molo wyznaczające strefę kąpielową, przebieralnie, prysznice. Przy zalewie w sezonie letnim działa ogródek piwny, znajdują się tu także altany widokowe. Na zalewie znajdują się dwie niewielkie wyspy w odległości ok. 100 m od siebie i powierzchni ok. 10 m² każda.

Rzeka Czarna Oksza (w dolnym biegu zwana Kocinką lub Kocinianką) przepływa korytem zabudowanym technicznie wzdłuż wschodnich granic gminy. Swój początek bierze w okolicy miejscowości Golce (Gm. Wręczyca Wielka), a do Liswarty wpada w rejonie miejscowości Trzeba (województwo łódzkie). Długość rzeki wynosi 40,2 km. Dno doliny jest płaskie, podmokłe, o szerokości ok. 500 m. Największym jej dopływem jest rzeka Białka, której przy ujściu towarzyszą stawy rybne koło wsi Kopiec. Pozostałe dopływy to krótkie ciekły prowadzące niewielkie ilości wody.

Stan wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Programu Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145) zwanej dalej ustawą - Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Oceny stanu wód powierzchniowych są wykorzystywane do zintegrowanego zarządzania wodami w układzie dorzeczy. Dlatego konieczne jest zapewnienie spójności badań i ocen realizowanych w ramach monitoringu wód: powierzchniowych i podziemnych.

Wody powierzchniowe na terenie Gminy Kłobuck badane były zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010 - 2012”. Prowadzone były badania w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu rzek tj.:

- Białka Oksza - ujście do Liswarty (Borowa) - punkt zlokalizowany w km 1+000 rzeki w granicach administracyjnych Gminy Miedźno,
- Kocinka - miejscowość Trzebca - punkt zlokalizowany w km 0+500 rzeki w granicach administracyjnych Gminy Miedźno.

Stan na 2012 r.

Badania obejmowały ocenę stanu ekologicznego i stanu chemicznego wód, które wykonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 257, poz. 1545).

Dla operacyjnego punktu pomiarowo-kontrolnego Białka Oksza - ujście do Liswarty (Borowa) obowiązywał zakres pomiarowy obejmujący listę elementów biologicznych i fizykochemicznych. Podstawowym celem monitoringu operacyjnego jest ustalenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, które zostały określone jako zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych dokonania oceny zmian stanu wód powierzchniowych wynikających z programów, które zostały przyjęte dla poprawy jakości wód obserwacji przepływu wód. Podstawą oceny biologicznej były makrofity.

Klasyfikacja elementów biologicznych w omawianym punkcie wykazała umiarkowany słaby wód (klasa III). Natomiast klasyfikacja elementów fizykochemicznych, wspierających element biologiczny, obejmowała wskaźniki charakteryzujące stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne. W tej kategorii uzyskano wynik zadawalający, jakość wód oceniono jako stan bardzo dobry (I). Szczegółowe wyniki badań przedstawiono w tabeli 8.

Na podstawie oceny ww. elementów wykonano ocenę stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych. Ocena wykazała umiarkowany stan ekologiczny w punkcie Białka Oksza - ujście do Liswarty (Borowa).

Tabela 8. Wyniki badań za 2012 r. w punkcie pomiarowym Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa)

Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość
1. Elementy biologiczne		
Makrofity	makrofitowy indeks rzeczny MIR	36,43
2. Elementy fizykochemiczne, w tym:		
2.1. Stan fizyczny		
Temperatura	°C	10,80
Zawiesina ogólna	mg/l	9,74
2.2. Warunki tlenowe		
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	9,40
BZT5	mgO ₂ /l	2,74
OWO	mgC/l	8,48
2.3. Zasolenie		
Przewodność w 20°C	µS/cm	381,25
Substancje rozpuszczone	mg/l	287,83
Siarczany	mgSO ₄ /l	45,00
Chlorki	mgCl/l	29,25
Twardość ogólna	mgCaCO ₃ /l	166,00
2.4. Zakwaszenie		
Odczyn pH	-	7,1-8,0
2.5. Substancje biogenne		
Azot amonowy	mgN-NH ₄ /l	0,49
Azot Kjeldahla	mgN/l	0,64
Azot azotanowy	mgN-NO ₃ /l	1,91
Azot ogólny	mgN/l	2,57
Fosfor ogólny	mgP/l	0,13

Źródło: WIOŚ Katowice

Z kolei dla operacyjnego punktu pomiarowo-kontrolnego Kocinka - miejscowość Trzebca wykonana została ocena stanu chemicznego na podstawie badań substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z grupy priorytetowych (benzo(g,h,i)perylen, indeno(1,2,3-cd)piren). Ocena wykazała stan chemiczny poniżej stanu dobrego badanych jednolitych części wód (przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne).

Podsumowanie wyników badań w ww. punktach pomiarowo - kontrolnych przedstawiono w tab. 9.

Tabela 9. Ocena jakości wód powierzchniowych w roku 2012 r. na terenie Gminy Kłobuck

Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych - stan fizyczny, warunki tlenowe, zasolenie, zakwaszenie, substancje biogenne	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan ekologiczny	Stan chemiczny
Biała Oksza - ujście do Liswarty (Borowa)	III	I	-	UMIARKOWANY	-
Kocinka - miejscowość Trzebca	I	II	II	DOBRY	PSD (poniżej stanu dobrego - przekroczone stężenia średnioroczne i maksymalne)

Źródło: WIOŚ Katowice

Wody podziemne

Gmina Kłobuck terytorialnie położona jest w obrębie jurajskich użytkowych poziomów wodonośnych, które stanowią podstawę do zaopatrzenia ludności w wodę, wśród nich wyróżniamy:

- GZWP nr 326 Częstochowa (E) – część północno-wschodnia gminy,
- GZWP nr 325 Częstochowa (W) – część południowa gminy.

GZWP nr 325 jest związany z warstwami kościeliskimi, jego obszar obejmuje powierzchnię 1156 km². Zbiornik ma charakter porowy, miejscami porowo-szczelinowy. Oszacowane zasoby wynoszą 120 tys. m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 142 m³/d km².

GZWP nr 326 położony jest na południowym-zachodnim krańcu gminy. Jest to bardzo rozległy i zasobny zbiornik wód szczelinowo-krasowych i szczelinowo-krasowo-porowych. Powierzchnia całego zbiornika wynosi 3 257 km². Jego zasobność szacowana jest na 1020 tys. m³/d, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 313 m³/d km². Głębokość ujęć wynosi przeciętnie 160 m. GZWP ten jest intensywnie eksploatowany przez ujęcia komunalne i przemysłowe od Krakowa po Wieluń. Budowa geologiczna zbiornika nr 326 oraz bardzo słaby stopień naturalnej izolacji warstwy wodonośnej i szczelinowo-krasowe warunki migracji wód i zanieczyszczeń (duże prędkości filtracji, jak również możliwość występowania fluacji) powodują, że zbiornik ten na terenie Kłobucka jest stale narażony na możliwość szybkiego zanieczyszczenia.

Stan wód podziemnych

Wody podziemne na terenie Gminy Kłobuck badane były zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2010-2012”. W 2012 r. badania prowadzone były w trzech punktach zlokalizowanym na GZWP Nr 325 i 326. Charakterystykę poszczególnych punktów pomiarowych na terenie gminy przedstawiono w tab. 10, zaś ich lokalizację na rys. 4.

Ocena jakości wód podziemnych została wykonana w oparciu o rozporządzenia:

- Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 143, poz. 896),
- Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 417, z późn. zm.).

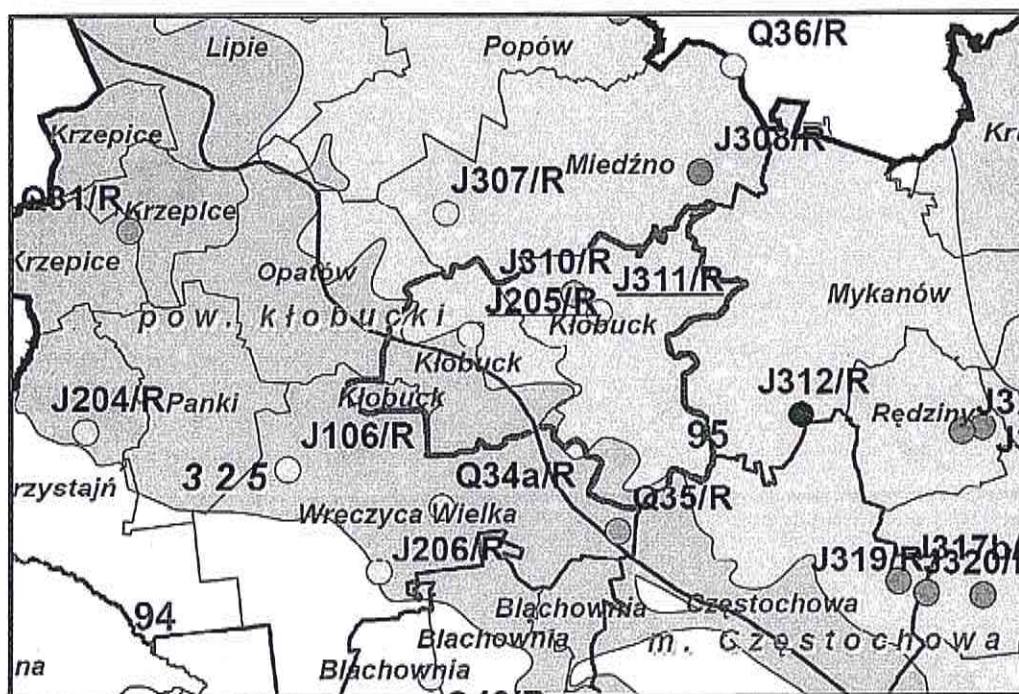
Tabela 10. Charakterystyka punktów monitoringu wód podziemnych na terenie Gminy Kłobuck

Numer punktu	J205/R	J310/R	J311/R
Nazwa punktu	Kłobuck	Łobodno	Łobodno
Nr GZWP	325	326	326
Nr JCWPd	95	95	95
Stratygrafia ujętej warstwy	J2	J3	J3
Klasa jakości w 2011 r.	III	IV	III
Klasa jakości w 2012 r.	III	IV	III
Wskaźniki odpowiadające poszczególnym klasom jakości w 2012 r.	temp., O ₂ , Fe	NO ₃	NO ₃

Źródło: WIOŚ Katowice

Objaśnienia: J205/R - punkt w sieci regionalnej, GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych, JCWPd - Jednolita Część Wód Podziemnych, J2 – jura (poziom wodonośny)

Legenda:

- granica województwa
- granica powiatu
- granica gminy
- 116 - Jednolita Część Wód Podziemnych
- granica Gminy Kłobuck
- Punkty monitoringu regionalnego
- Klasa jakości wód podziemnych 2012
  - III klasa
  - IV klasa
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych:
  - 325-J-2
  - 326-J-3

Rysunek 4. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu wód podziemnych na terenie Gminy Kłobuck

Źródło: Opracowanie własne na podstawie WIOŚ Katowice

Wody w omawianym punkcie objęte były monitoringiem regionalnym w ramach sieci regionalnej. Badania prowadzone były w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych. Woda zakwalifikowana została do klasy III i IV (woda umiarkowanej i słabej jakości). Poniżej w tab. 11 przedstawiono szczegółowe wyniki badań monitoringowych z poszczególnych punktów pomiarowych.

Tabela 11. Wyniki badań jakości wód podziemnych dla punktów monitoringu na terenie Gminy Kłobuck za 2012 r.

Wskaźnik	Jednostka	Wyniki		
		J205/R Kłobuck	J310/R Łobodno	J311/R Łobodno
Temperatura	°C	14,4	10	10
Odczyn	pH	7	7,3	7,4
Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	0,2	5,7	3,6
PEW w 20°C	µS/cm	235	496	442
Wapń	mg Ca/l	36	83	73
Magnez	mg Mg/l	4,1	3,6	4,1
Sód	mg Na/l	2,9	7,5	6,2
Potas	mg K/l	2,2	1,2	1,1
Żelazo ogólne	mg Fe/l	1,2	0,031	0,09
Cynk	mg Zn/l	0,022	0,015	0,036
Mangan	mg Mn/l	0,035	<0,005	<0,005
Ołów	mg Pb/l	0,0011	0,0016	0,0029
Kadm	mg Cd/l	<0,00002	<0,00002	<0,00002
Glin	mg Al/l	0,02	0,02	0,02

Jel

Wskaźnik	Jednostka	Wyniki		
		J205/R Kłobuck	J310/R Łobodno	J311/R Łobodno
Bor	mg B/l	<0,08	<0,08	<0,08
Bar	mg Ba/l	0,06	0,01	0,01
Miedź	mg Cu/l	<0,005	<0,005	<0,005
Nikiel	mg Ni/l	<0,005	<0,005	<0,005
Chrom ogólny	mg Cr/l	<0,005	<0,005	<0,005
Arsen	mg As/l	<0,01	<0,01	<0,01
Amoniak	mg NH ₄ /l	<0,1	<0,1	<0,1
Azotany	mg NO ₃ /l	<0,44	62	35
Azotyny	mg NO ₂ /l	<0,01	<0,01	<0,01
Siarczany	mg SO ₄ /l	2,9	46	38
Chlorki	mg Cl/l	0,87	21	17
Fosforany rozp.	mg PO ₄ /l	0,1	0,11	0,11
Fluorki	mg F/l	0,17	0,14	0,1
Wodorowęglany	mg HCO ₃ /l	130	133	135
OWO	mg C/l	<1	1,6	<1

Źródło: WIOŚ Katowice

Gospodarka wodno - ściekowa**Zaopatrzenie w wodę**

Zaopatrzenie w wodę w Gminie Kłobuck prowadzone jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego Spółka Akcyjna w Częstochowie (PWiK Częstochowa). Na terenie gminy zakład obsługuje 166,60 km sieci wodociągowej, która zaopatruje w wodę 19 306 osób (93% ludności gminy), poprzez 4 781 szt. przyłączy. Stan techniczny sieci wodociągowej ocenia się jako dobry, lecz przewiduje się wymianę ok. 5 430 mb. W latach 2014-2021 przewiduje się rozbudowę sieci wodociągowej o długości ok. 2500 mb ze środków własnych PWiK Częstochowa.

Zużycie wody w rozbiciu na podmioty usługowo - produkcyjne i gospodarstwa domowe przedstawia się następująco:

- gospodarstwa domowe: 619.900 m³/rok,
- jednostki użyteczności publicznej: 43.800 m³/rok,
- przemysł: 94.500 m³/rok,
- pozostali odbiorcy: 34.800 m³/rok.

Liczba podmiotów usługowo-produkcyjnych przyłączonych do sieci wodociągowej na koniec 2012r. wyniosła 248 szt. W tab. 12 zamieszczono wykaz największych odbiorców wody wraz z rocznym zużyciem za 2012 r.

Tabela 12. Wykaz największych odbiorców wody

Nazwa odbiorcy	Ilość wody [m ³ /rok]
SPÓLDZIELNIA MIESZKANIOWA	38 193
GH INTERTECH SPÓŁKA Z O.O.	21 614
SPÓLDZIELNIA ROLNICZA	10 387
OŚRODEK SPORTU I REKREACJI	8 445
ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ	8 294
DELICPOL SPÓŁKA Z O.O.	8 171
WSPÓLNOTA MIESZKANIOWA	5 896
ZAKŁAD MIĘSNY "ZYGMUNT"	5 777
"POLOMARKET"	5 691

Źródło: Ankietyzacja PWiK Częstochowa

Według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego charakterystykę sieci wodociągowej przedstawiono w tab. 13.

Tabela 13. Charakterystyka sieci wodociągowej według danych GUS w 2012 r.

Wyszczególnienie	2012 r.	
Długość sieci wodociągowej	km	141,3
Liczba przyłączy sieci wodociągowej do budynków	szt.	4 743
Woda dostarczona gospodarstwu domowemu	dam ³	613,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	19 202
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	92,7
Zużycie wody na jednego korzystającego	m ³ /rok	31,9

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia wód podziemnych korzystające z jurajskich poziomów wodonośnych. W granicach gminy znajdują się dwa ujęcia wody, z których jedno (ujęcie w miejscowości Łobodno) jest największym ujęciem na terenie powiatu.

Ujęcie wody „Łobodno”

Wielootworowe ujęcie wody podziemnej do eksploatacji oddane zostało w 1974 roku. W skład ujęcia wchodzi: stacja pomp i dezynfekcji zlokalizowana w miejscowości Łobodno (gm. Kłobuck) przy ulicy Prusa 2, a także cztery studnie głębinowe w Łobodnie i jedna w Kołaczkowicach (gm. Miedźno). Studnie odwiercono w skałach wapiennych wieku górnourajskiego. Eksploatowany jest poziom wodonośny jury górnej, w którym to stale uczestnicząca w cyklu hydrologicznym woda, wypełniając w wapieniach pustki skalne (szczeliny, kawerny, uskoki), tworzy pod powierzchnią ziemi naturalny, szczelinowo-krasowy zbiornik gromadzący wody podziemne. Zbiornik ten nazywany przez hydrogeologów Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych nr 326 (GZWP 326) spełniając w skali kraju bardzo wysokie kryteria ilościowe i jakościowe, stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną aglomeracji częstochowskiej. Jednakże, z uwagi na niski stopień izolacji warstwy wodonośnej w postaci pokrywy skał słaboprzepuszczalnych (ok. 50%), ten szczelinowo-krasowy rezerwar wód podziemnych stale jest narażony na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Łobodno” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 19 680 m³/dobę,
- pobór wody za pomocą 5 studni głębinowych, o głębokościach 69 ÷ 72 m, ze skał ze skał wapiennych poziomu wodonośnego jury górnej w obszarze GZWP 326,
- uzdatnianie wody: z uwagi na dobrą jakość ujmowanej wody nie jest ona poddawana procesom uzdatniania; w celu zachowania stabilności stanu bakteriologicznego w procesie dystrybucji, woda poddawana jest dezynfekcji poprzez chlorowanie,
- dystrybucja wody – woda włączana jest do sieci wodociągowej poprzez układ 3 pomp.

Ujęcie wody zaopatruje mieszkańców Częstochowy - dzielnice: Parkitka, Żabiniec i Grabówka, miejscowości Łobodno i Kamyk oraz wszystkie miejscowości w gminie Miedźno.

W odniesieniu do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. Nr 61 poz. 417 z późn. zm.) w 2012 r. wody studni nr: 3 i 8 wykazują przekroczenia norm zawartości azotanów (50 mg NO₃/dm³). Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne nie zostały przekroczone.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń środowiska wodno-gruntowego związkami azotu są nieoczyszczone ścieki komunalne wprowadzane bezpośrednio do ziemi lub z nieszczelnych zbiorników na nieczystości płynne oraz niekontrolowane wysypiska odpadów komunalnych, co jest konsekwencją znacznego opóźnienia procesu kanalizacji w stosunku do kilkadziesiąt lat wcześniej oddanych do użytku systemów wodociągowych, w obszarze spływu wód podziemnych do ujęcia „Łobodno”.

Wysoki stopień zanieczyszczenia wód podziemnych w obszarze zasilania ujęcia „Łobodno” jest także wynikiem kontaktów hydraulicznych poziomów wodonośnych, stanowiących podstawę zaopatrzenia ludności w wodę do picia, ułatwiających migrację zanieczyszczeń z powierzchni terenu, bezpośrednio w strefie zasilania lub pośrednio poprzez utwory czwartorzędowe (brak izolujących utworów słaboprzepuszczalnych). Ponadto obecność w wodach azotanów potwierdza wpływ ognisk związanych z gospodarką komunalną (ścieki, osady ściekowe), odpadami (niekontrolowane składowiska odpadów) i rolnictwem (gnojowica, nawozy).

Ujęcie wody Wierzchowisko

Najstarsze wielootworowe ujęcie wody podziemnej ze stacją pomp i uzdatniania zlokalizowaną w miejscowości Kolonia Wierzchowisko, przy ulicy Zielonej 9/21 i studniami głębinowymi rozmieszczonymi na terenach gmin: Mykanów i Kłobuck. Aktualnie pobór wody odbywa się z ujętego źródła eksploatowanego od 1928 r. oraz z 5 studni głębinowych, odwierconych w skałach wapiennych wieku górnogórskiego. Eksploatowany jest poziom wodonośny jury górnej z Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 326 (GZWP 326). Jednakże, z uwagi na niski stopień izolacji warstwy wodonośnej w postaci pokrywy skał słaboprzepuszczalnych (ok. 50 %), ten szczelinowo-krasowy rezerwar wód podziemnych stale jest narażony na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Wierzchowisko” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 29 800 m³/dobę,
- pobór wody za pomocą ujętego źródła oraz 5 studni głębinowych o głębokości od 42 do 71 m ze skał wapiennych poziomu wodonośnego jury górnej w obszarze GZWP 326,
- uzdatnianie wody: woda poddawana jest procesom biologicznej denitryfikacji (usuwania azotanów NO₃⁻) oraz dezynfekcji poprzez ozonowanie (O₃⁻),
- dystrybucja wody – woda wtłaczana jest do sieci wodociągowej poprzez układ 4 pomp,
- ujęcie wody zaopatrjuje mieszkańców gminy Mykanów oraz Częstochowę.

W celu eliminacji azotanów z wód podziemnych w ujęciu „Wierzchowisko” stosowana jest technologia uzdatniania wody – biologiczna denitryfikacja. W wyniku jej stosowania w 2012 roku stężenie azotanów (NO₃⁻) w wodzie dostarczanej do odbiorców wynosiło 31,9 mg NO₃/dm³. Świadczy to o wysokiej skuteczności zastosowanej technologii. W roku 2012 w wodach podziemnych w obszarze spływu wód do ujęcia (OSW) nie stwierdzono wzrostu stężeń azotanów w stosunku do lat poprzednich. Pozostałe wskaźniki fizykochemiczne nie zostały przekroczone.

Wybudowanie tej stacji było możliwe dzięki znacznemu wsparciu finansowemu Funduszu Spójności (wcześniej Funduszu ISPA) oraz zaangażowaniu samorządów lokalnych i pracowników Przedsiębiorstwa.

Pomocnicze ujęcie wody „Kłobuck”

Ujęcie znajduje się przy ulicy Długosza i posiada jedną studnię. Ujęcie składa się z terenu ochrony pośredniej.

Podstawowe dane eksploatacyjno - techniczne ujęcia „Kłobuck” są następujące:

- maksymalna wydajność ujęcia 3 600 m³/dobę,
- warstwa wodonośna piaskowce kościeliskie Jury środkowej
- ilość eksploatowanych studni głębinowych i głębokość - jedna studnia głębinowa na głębokości 274 m
- uzdatnianie wody - odżelazianie i dezynfekcja
- obszar zaopatrywania Kłobuck

Odżelazianie wody realizowane jest poprzez:

- proces napowietrzania wody,
- proces filtracji pospiesznej przez uaktywnione złożo z piasku filtracyjnego o średnicy 0,8 mm do 1,6 mm; prędkość filtracji 10 km/h,
- proces dezynfekcji wody podchlorynem sodu.

Gospodarka ściekowa

Gospodarka ściekowa gminy jest słabiej rozwinięta niż gospodarka wodna, aczkolwiek sieć kanalizacyjna na terenie miasta należy do najlepiej rozwiniętych w powiecie kłobuckim.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez PWiK Częstochowa ilość mieszkańców przyłączonych do kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi 11.708 osób, a długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej: 54,13 km, przy łącznej długości przykanalików: 17,35 km.

Według Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego charakterystykę sieci kanalizacyjnej przedstawiono w tab. 14.

Tabela 14. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej według danych GUS w 2012 r.

Wyszczególnienie	2012 r.	
	Długość sieci kanalizacyjnej	km
Liczba przyłączy sieci kanalizacyjnej do budynków	szt.	1 959
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną	dm ³	434
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	11 802
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	57,0

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych

Oczyszczanie ścieków

Ścieki komunalne na terenie gminy oczyszczane są w oczyszczalni ścieków w Kłobucku. Oczyszczalnia ścieków w Kłobucku to instalacja do ujmowania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych do wód powierzchniowych płynących - rzeki Biała Oksza, wyposażona w niezbędne do jej funkcjonowania media oraz ciąg do odwadniania osadów ściekowych i odpadów powstających w procesie oczyszczania, wykorzystująca technologię osadu czynnego dostosowaną do podwyższonego usuwania węgla organicznego oraz związków azotu i fosforu (biogenów). Oczyszczalnia działa na podstawie pozwolenia wodnoprawnego: decyzja Starosty Kłobuckiego Nr ROŚ.III.6223/33/06 z dnia 13.10.2006 roku oraz decyzja zmieniająca Nr ROŚ.III.6223/23/07 z dnia 23.08.2007 rok z terminem obowiązywania do 1 lipca 2019 roku.

Podstawowe dane techniczne są następujące:

- przepustowość - 3200 m³/dobę,
- RLM - 28100,
- ilość ścieków dopływających kształtuje się na poziomie:
  - w roku 2012 – 1737 m³/dobę,
  - I półrocze 2013 – 2507 m³/dobę.

Stan techniczny oczyszczalni określa się jako bardzo dobry. Instalacja nie wymaga obecnie modernizacji i nakładów inwestycyjnych. W skład układu technologicznego oczyszczalni wchodzi:

- kolektor ścieków surowych wraz ze studniami technologicznymi,
- automatyczna stacja zlewcza ścieków dowożonych
- budynek krat wyposażony w dwa sita spiralne skośne oraz awaryjną kratę ręczną,
- piaskownik poziomy o długości 21 m z automatycznym zgarniaczem piasku i separatorem piasku
- pompownia ścieków i osadu przefermentowanego,
- osadnik Imhoffa składający się z części przepływowej oraz z części osadowej,
- dwa reaktory biologiczne podzielony wewnętrznymi przegrodami na:
  - selektor (komora predenitryfikacji osadu recykulowanego),
  - komorę defosfatacji,
  - komorę denitryfikacji i
  - komorę nitryfikacji
- dwa osadniki wtórne o przepływie radialnym,
- pompownia osadu recykulowanego,
- stacja dmuchaw,
- komora stabilizacji i zagęszczania osadów,
- stacja odwadniania osadów,
- laguna osadowa jako obiekt awaryjny.

Jakość ścieków powstających w Gminie Kłobuck jest systematycznie kontrolowana przez PWiK Częstochowa. Zakres wykonywanych analiz fizyko-chemicznych jest szerszy niż wymaga tego obowiązujące Gminę pozwolenie wodnoprawne, co ułatwia sterowanie procesami technologicznymi i umożliwia osiągnięcie wyższych redukcji zanieczyszczeń (tab. 15).

Tabela 15. Oczyszczalnia ścieków w Kłobucku – jakość ścieków oczyszczonych oraz % redukcji zanieczyszczeń w roku 2012

Wskaźnik zanieczyszczeń	BZT	CHZT	Zawiesina org.	Azot org.	Fosfor org.
Jednostka	mgO ₂ /dm ³	mgO ₂ /dm ³	mg/dm ³	mgN/dm ³	mgP/dm ³
Styczeń	12,00	37,00	6,40	6,63	0,60
Luty	9,50	60,70	21,20	14,90	0,96
Marzec	10,00	60,00	13,20	26,20	0,41
Kwiecień	4,50	28,00	3,20	9,65	0,91
Maj	7,00	52,70	12,80	14,80	0,44
Czerwiec	5,50	20,20	4,80	11,20	2,00
Lipiec	3,00	21,70	5,20	7,13	1,00
Sierpień	7,50	37,60	7,60	14,50	0,69
Wrzesień	3,50	39,60	11,60	3,62	1,20
Październik	3,50	29,40	5,20	12,05	0,55
Listopad	4,50	33,70	5,20	14,70	0,32
Grudzień	7,00	37,40	12,40	14,90	0,48
WARTOŚĆ ŚREDNIA	6,46	38,17	9,07	12,52	0,80
WARTOŚĆ DOPUSZCZALNA POZWOLENIEM WODNOPRAWNYM	25	125	35	15	2
% REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ	98,34	94,44	97,15	87,82	94,70
MINIMALNY WYMAGANY POZWOLENIEM % REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ	90	75	90	80	85

Źródło: <http://www.pwik.czest.pl/Klobuck>, dnia 29.10.2013 r.

5.3. Ochrona przed powodzią

Do aktualnych regulacji prawnych dotyczących ochrony przed powodzią należy ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145, t.j.).

Powodzie mogą być wynikiem normalnych zjawisk przyrodniczych, którym człowiek nie może zapobiec albo wynikiem działalności człowieka poprzez zakłócenie normalnych zjawisk przyrodniczych, a także wynikiem awarii technicznych urządzeń. Główną przyczyną powodzi jest większy opad wody w stosunku do możliwości infiltracyjnych gleby w jednostce czasu.

Przyczyny naturalnych wezbrań są następujące:

- wezbrania nawalne - pochodzące z gwałtownych deszczy (30 - 40 mm) w krótkim okresie czasu, niedające się przewidzieć,
- wezbrania rozlewne - pochodzące z deszczy głównie w miesiącach letnich przy opadach trwających 3-5 dni, które są możliwe do przewidzenia,
- wezbrania zatorowe - wynikające z zatkania profilu rzecznoego tzw. śryżem i lodem dennym, ma to miejsce w okresie wiosennym po mroźnej zimie (śryż - są to kryształki lodu zbite w gąbczastą masę tworzącą się w wodzie o temp. < 0°C),
- roztopy - w wyniku topnienia śniegu i lodu, które mogą być:
  - ✓ solarne - przy dodatnich temp. w ciągu dnia i mroźnej temp. w ciągu nocy,
  - ✓ adekwatno - opadowe - przy topnieniu śniegu z opadami deszczu.

Wezbrania prowadzące do powodzi mogą być wynikiem działalności człowieka, do których głównie należą:

- awarie zapór wodnych, którym towarzyszy gwałtowny spływ wody na tereny leżące poniżej zapory,
- zalanie polderów, co ma miejsce w czasie sztormu (polder - osuszony, depresyjny teren przy morski lub przy obwałowaniach rzek),

- regulacje rzek polegające na skróceniu koryta rzeki, aby poprawić jej spławność przez likwidację licznych meandrów zmniejszając w ten sposób pojemność rzeki, a także jej zdolność infiltracyjną,
- wylesianie znacznych obszarów, które mają dużą zdolność zatrzymywania wody z opadów głównie przez system korzeniowy.

Przed skutkami powodzi można zabezpieczyć się poprzez:

- unikanie zabudowy na terenach zalewowych,
- pogłębianie koryta rzeki,
- budowę wałów przeciwpowodziowych,
- dbałość o stan wałów przeciwpowodziowych ich szczelności i wytrzymałości,
- rozszerzenie odległości między wałami przeciwpowodziowymi,
- właściwe utrzymanie wałów i koryta rzeki poprzez usuwanie krzewów, drzew i innych przeszkód utrudniających spływ wody,
- dbałość o czystość międzywala,
- zwiększenie retencji przez zalesianie (retencja lasu jest 10 x większa niż pola ornego),
- budowę zbiorników retencyjnych szczególnie w górnych odcinkach rzek a w dolnych budowę polderów i zbiorników wodnych (zbiorniki retencyjne można wykorzystać do wytwarzania energii elektrycznej i sportów wodnych),
- świadome przerywanie wałów i kierowanie wezbranych wód na przyległe tereny chroniąc niżej położone tereny zaludnione i ważne obiekty przemysłowe uzyskując w ten sposób wytłumienie naporu fali powodziowej (ważna tu jest ścisła koordynacja działań w czasie),
- budowę wrót i śluz do wprowadzania i odprowadzania wód, co pozwala złagodzić siłę naporu wód i tak nią pokierować aby omijała zagrożone tereny,
- stworzenie sprawnych i odpowiedzialnych służb znających swoje obowiązki i kompetencje,
- rozbudowę sieci wodowskazów, aby informacja o nadchodzącej fali powodziowej była pełna, tzw. „małą retencję”, tj. budowę stawów, zastawek piętrzących i małych zbiorników, co przyczyni się także do rozwoju agroturystyki,
- budowę tzw. „zbiorników suchych” poniżej zbiornika retencyjnego w celu okresowego hamowania odpływu i łagodzenia kształtu fali powodziowej.

W Programie małej retencji dla Województwa Śląskiego (Uchwała nr II/43/1/2006 z dnia 16 stycznia 2006 r. Sejmiku Województwa Śląskiego) z aneksem z dnia 28 sierpnia 2006 r. (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego nr II/51/2/2006) ujęto działania na rzecz poprawy, stanu, odbudowy oraz powiększenia zasobów wodnych kraju i elementów ochrony przeciwpowodziowej. Jako priorytetowe kierunki działań z zakresu małej retencji przyjęto:

- odbudowę, modernizację i budowę urządzeń piętrzących w celu wykorzystania wody do nawodnień, spowolnienia odpływu wód powierzchniowych oraz ochrony gleb torfowych,
- uzupełnienie i modernizację obiektów melioracyjnych pod kątem zachowania równowagi ekologicznej biotopów,
- odbudowę, modernizację i budowę budowli piętrzących i stopni przeciwerozynnych dla podniesienia poziomu wody gruntowej na obszarach przyległych,
- odbudowę, modernizację i budowę nowych sztucznych zbiorników wodnych o pojemności do 5 mln m³ na rzekach i potokach,
- odbudowę, modernizację i budowę nowych stawów rybnych,
- piętrzenie istniejących małych jezior i magazynowanie dodatkowych zasobów wody z jednoczesnym podniesieniem walorów krajobrazowych i estetycznych środowiska przyrodniczego.

W lutym 2012 r. firma LEMTECH Konsulting Sp. z o.o. z Krakowa opracowała „Aktualizację Programu małej retencji dla województwa śląskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Prognoza oddziaływania na środowisko Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego”.

W wykazie obiektów małej retencji ujętych w „Aktualizacji Programu małej retencji dla województwa śląskiego” nie znalazły się żadne obiekty zlokalizowane na terenie Gminy Kłobuck.

Stanowisko Spraw Wojskowych i Obrony Cywilnej

Do podstawowego zakresu działania pracownika zatrudnionego na samodzielnym stanowisku ds. wojskowych i obrony cywilnej należy m.in. realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, do których należy:

- opracowanie i aktualizowanie Planu Zarządzania Kryzysowego,
- zorganizowanie i zapewnienie funkcjonowania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz prowadzenie stosownej dokumentacji w tym zakresie,
- organizacja szkoleń i ćwiczeń z zakresu zarządzania kryzysowego.

Ponadto do jego zadań należy także realizacja zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym Gminy Kłobuck.

Plan ochrony przeciwpowodziowej Gminy Kłobuck

Opracowany został **Plan Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy Kłobuck**, który jest jednym z podstawowych narzędzi Burmistrza Kłobucka oraz Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego w momencie wystąpienia powodzi na skalę wymagającą koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków powiatowego i wojewódzkiego. Plan ma zastosowanie do operacyjnych działań w fazie reagowania, a także w przypadku lokalnego zagrożenia powodziowego.

Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego

Gminny Zespół Reagowania Kryzysowego jest organem powołanym przez Burmistrza Kłobucka w celu zapewnienia prawidłowego prowadzenia działań zapobiegawczych, przygotowawczych, reagowania i odbudowy. Zespół ten działa na polecenie oraz w porozumieniu z Burmistrzem. Współpracuje z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Kłobucku oraz z innymi jednostkami i instytucjami. W skład Zespołu wchodzi:

- Szef Zespołu – Z-ca Burmistrza Kłobucka,
- Zastępca Szefa Zespołu – Sekretarz Gminy Kłobuck,
- grupy robocze o charakterze stałym:
  - ✓ Grupa Planowania Cywilnego,
  - ✓ Grupa Monitorowania, Prognoz i Analiz,
- grupy robocze o charakterze czasowym:
  - ✓ Grupa Operacji i Organizacji Działań,
  - ✓ Grupa Zabezpieczenia Logistycznego,
  - ✓ Grupa Opieki Zdrowotnej i Pomocy Socjalno-Bytowej.

Tereny zagrożone powodziami wynikające z zapisów Planu Ochrony Przeciwpowodziowej

Na terenie Gminy Kłobuck istnieje możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego. Zagrożenie to może ulec zwiększeniu, w przypadku długotrwałych opadów deszczu, które mogą spowodować gwałtowne podniesienie się poziomu rzek ponad stan alarmowy (Białej i Czarnej Okszy) oraz przesiąkanie istniejących wałów przeciwpowodziowych. Najczęściej występują powodzie roztopowe (w miesiącach luty-marzec) oraz powodzie opadowe (w miesiącach kwiecień, maj i lipiec). Powodzie roztopowe związane są z gwałtownym topnieniem pokrywy śnieżnej przy jeszcze zamrożonym podłożu i charakteryzują się gwałtownym przyborem i odpływem wód powierzchniowych. Powodzie opadowe zależne są od intensywności opadów deszczu, czasu jego trwania, stanu uwilgotnienia ziemi i charakteryzują się gwałtownym przyborem i powolnym odpływem wód powierzchniowych.

W szczególności na podtopienia i zalania narażone są tereny w Kłobucku w rejonie ulic: Zakrzewskiej, Hallera, Nadrzecznej, Okólnej, Sportowej, Łąkowej oraz tereny Łobodna w rejonie ulic: Spokojnej, Nadrzecznej; w miejscowości Kopiec w okolicach ulicy Salezjańskiej.

Sprzęt przeciwpowodziowy dostępny w UM w Kłobucku

Sprzęt i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Gminy Kłobuck pozostaje w dyspozycji Burmistrza Kłobucka. Wykaz sprzętu przeciwpowodziowego dostępnego w Urzędzie Miejskim w Kłobucku przedstawia tab. 16.

Tabela 16. Wykaz sprzętu przeciwpowodziowego

Lp.	Nazwa sprzętu	Ilość [szt.]
1.	Worki polipropylenowe	10 000
2.	Łopaty + szpadel	78
3.	Kilof	22
4.	Kombinezon	8
5.	Buty gumowe „WODERY”	8

Na stronie internetowej (<http://www.gminaklobuck.pl/main/aktualnosci/st:1/id:403.html>) dla mieszkańców Gminy Kłobuck umieszczono informacje o powodzi takie jak: sposób postępowania w przypadku zagrożenia powodziowego, co należy zabrać w razie ewakuacji i zasady odżywiania i przechowywania żywności oraz przygotowanie ludzi starszych, chorych i niepełnosprawnych, a także co należy robić po powodzi.

5.4. Gospodarka odpadami komunalnymi

Obecny system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Kłobuck realizowany jest w oparciu o „Aktualizację planu gospodarki odpadami dla Gminy Kłobuck” oraz w oparciu o „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck”. Plan został przyjęty Uchwałą Nr 353/XXXIX/09 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie: uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kłobuck” oraz „Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Kłobuck”, natomiast aktualnie obowiązujący Regulamin - Uchwałą Nr 246/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. z późniejszymi zmianami.

Dokumentami nadrzędnymi wobec Aktualizacji PGO był Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (KPGO 2010) i Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2009 (APGO WŚ 2009).

Warto nadmienić, iż zgodnie z nowymi zmianami ustawy o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) zrezygnowano z opracowywania planu gospodarki odpadami na szczeblu gminnym i powiatowym. Obowiązują natomiast krajowy plan gospodarki odpadami oraz wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Obecnie obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 przyjęty Uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. (M. P. z 2010 r. Nr 101, poz. 1183) oraz Plan gospodarki odpadami województwa śląskiego 2014 przyjęty Uchwałą Nr IV/25/1/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 sierpnia 2012 r.

Jak wynika z informacji przekazanych z Urzędu Miejskiego w Kłobucku ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych w 2011 r. wynosiła 4 121,99 Mg, natomiast w 2012 r. 4 553,40 Mg. W tych samych latach zebrano w sposób selektywny odpowiednio: 153,33 Mg i 110,1 Mg odpadów. Ilość odebranych poszczególnych frakcji odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki zestawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Zestawienie ilości odebranych odpadów komunalnych pochodzących z selektywnej zbiórki na terenie Gminy Kłobuck w latach 2011-2012

Lp.	Rodzaj odpadu	Masa [Mg/rok]	
		2011 r.	2012 r.
1.	Papier i tektura	18,15	31,1
2.	Szkło	43,47	46,1
3.	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	32,36	0,2
4.	Tekstyli	5,0	2,5

Lp.	Rodzaj odpadu	Masa [Mg/rok]	
		2011 r.	2012 r.
5.	Tworzywa sztuczne	29,25	28,2
6.	Metale	0,26	0
7.	Odpady wielkogabarytowe	4,2	1,3
8.	Zużyty sprzęt EE	2,64	0,7
Suma		135,33	110,1

Źródło: Informacje z Urzędu Miejskiego w Kłobucku

W dniu 1 stycznia 1997 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 1996 r. Nr 132, poz. 622), która była wielokrotnie nowelizowana, tekst jednolity opublikowano w Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.

Transpozycja nowej dyrektywy ramowej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów) do polskich uregulowań prawnych poskutkowało kolejnymi zmianami w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W 2011 r. przez Sejm przyjęta została ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897 z późn. zm), która weszła w życie w dniu 01 stycznia 2012 r. Jednolity tekst ustawy ogłoszono w Dz. U. z 2012 r., poz. 391. Ustawa ta doprecyzowuje zadania gmin w zakresie gospodarowania odpadami, w tym:

- ustanowienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz zużytych opon, a także odpadów zielonych,
- tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych i wskazywania miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- zapewnienia osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji dotyczących gospodarowania odpadami,
- dokonywania corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach zaczął funkcjonować od 1 lipca 2013 r. Gminy pobierają opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewniają świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W celu wypełnienia ww. obowiązków gmina może wywołać przetargi na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i mogą zostać podpisane umowy pomiędzy gminą, a przedsiębiorcami. Ponadto prowadzona musi być także kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązującymi przepisami.

Najważniejszą zmianą w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest zmiana sposobu finansowania gospodarki odpadami. Opłaty za gospodarowanie odpadami właściciele

nieruchomości są obowiązani ponosić na rzecz gminy. Obowiązek ponoszenia niniejszej opłaty powstaje:

- za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości zamieszkuje mieszkaniec,
- za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości powstały odpady komunalne.

W celu realizacji narzuconych przez ustawę o utrzymaniu czystości i porządku obowiązków Rada Miejska w Kłobucku podjęła następujące uchwały:

- uchwała nr 246/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 10 grudnia 2012 r. z późn. zm.: w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck,
- uchwała nr 252/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie: wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnym oraz ustalenia stawki takiej opłaty,
- uchwała nr 253/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie: określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości na terenie gminy Kłobuck,
- uchwała nr 254/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. z późn. zm. W sprawie: wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości.
- uchwała nr 255/XXIV/2012 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 27 grudnia 2012 r. z późn. zm. w sprawie: szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Kłobuck i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

Zgodnie z Uchwałą Nr IV/25/2/2012 z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014”, Gmina Kłobuck znajduje się Regionie I gospodarki odpadami komunalnymi. W związku z tym wszystkie odebrane od mieszkańców odpady komunalne oraz odpady zielone trafiają do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, znajdującej się na ul. Konwaliowej 1 w Sobuczynie. Administratorem instalacji jest Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Na terenie gminy utworzony został jeden Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest w Kłobucku, przy ul. Łąkowej. Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kłobuck do punktu można przekazać odpady komunalne zebrane w sposób selektywny, w tym:

- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- odpady budowlano – remontowe i rozbiórkowe,
- zużyte opony,
- odpady zielone,
- tekstylia.

Następujące frakcje odpadów komunalnych zbierane są selektywnie w systemie pojemnikowo-workowym:

- papier i tekturę,
- szkło bezbarwne i kolorowe,
- tworzywa sztuczne,
- metale,
- opakowania wielomateriałowe,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone.

Rada Miejska w Kłobucku uchwaliła metodę ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Opłata stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty określonej w tej uchwale. Podstawą do ustalenia ilości osób zamieszkujących daną nieruchomość była deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składana przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

5.5. Tereny przemysłowe

Zarówno w unijnym, jak i polskim ustawodawstwie brak jest odrębnych przepisów prawnych, które regulowałyby zagadnienia dotyczące zagospodarowania zdegradowanych terenów przemysłowych. Zapisy dotyczące problematyki tych terenów można znaleźć w dyrektywach i ustawach wymienionych poniżej:

- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- Dyrektywa 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego.

Obowiązek naprawy szkód spowodowanych działalnością górniczą wynika z ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.) oraz z ustawy Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r. Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku stosuje się przepisy Ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. Nr 75, poz. 493 z późn. zm.).

Ustawowa odpowiedzialność za tereny porzucone (w tym przemysłowe), należy do władającego terenem lub podmiotu, który spowodował degradację, a odpowiedzialność administracyjna spada na Starostę. System ten nie funkcjonuje jednak najlepiej, a w niektórych przypadkach nie działa wcale. Większość terenów przemysłowych należy obecnie do skarbu państwa, który z powodu braku funduszy podejmuje bardzo ograniczone działania. Rozwiązaniem problemu w dużej mierze mogłyby być działania prywatnych inwestorów, aby jednak do tego doszło należy stworzyć środowisko sprzyjające inwestycjom na terenach przemysłowych. W tym celu niezbędne jest dokładne rozpoznanie zanieczyszczeń obszarów zdegradowanych a łączny koszt ich rekultywacji i zakupu nie może przekraczać kosztów terenów „zielonych” (niezdegradowanych). Inwestor musi mieć pewność, że przedsięwzięcie odnośnie terenu przemysłowego jest opłacalne i nie wiąże się z ryzykiem ekologicznym.

Przemiany gospodarcze jakie miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat sprawiły pojawianie się nowej kategorii zdewastowanych terenów związanej z zaprzestaniem działalności gospodarczej zakładów przemysłowych. Ponadto, należy spodziewać się przybywania kolejnych terenów tego typu. Z doświadczenia krajów Europy zachodniej jednoznacznie wynika, iż próba rozwiązania tego problemu nie jest kwestią kilku lat, ale problemem wymagającym długotrwałej pracy polegającej na żmudnym przywracaniu terenom ich użyteczności gospodarczej.

Problem ponownego wykorzystania terenów przemysłowych i zdegradowanych jest szczególnie istotny w kontekście Województwa Śląskiego, ponieważ w jego obrębie istnieje największy tego typu obszarów. W 2008 r. na zlecenie Wydziału Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych oraz Główny Instytut Górnictwa opracowały „*Wojewódzki program przekształceń terenów przemysłowych i zdegradowanych wraz z koncepcją rozbudowy narzędzi informatycznych oraz prognozą jego oddziaływania na środowisko*”. Program stanowi zaczątek budowy systemu wspierającego rekultywację terenów i skierowany jest do gmin, które są głównym podmiotem wdrażającym.

Aby zwiększyć efektywność podejmowanych działań w 2007 r. stworzono bazę danych będącą elementem Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP). Baza została stworzona przez Samorząd Województwa Śląskiego w latach 2004-2005, na podstawie danych uzyskanych z ankietyzacji gmin i powiatów. Informacje gromadzone w bazie RSIP służą ocenie potencjału terenów dla przekształcania ich do nowych funkcji a także zawierają warunki zabezpieczania

środowiska przed szkodliwym oddziaływaniem terenów zdegradowanych. W ramach wdrażania Programu baza RSIP będzie aktualizowana oraz będzie przyjmowała nowe zgłoszenia terenów.

We wstępnej waloryzacji terenów przemysłowych zgromadzonych w bazie RSIP wg kryterium gospodarczego nie znalazły się tereny zlokalizowane w Gminie Kłobuck. Z kolei w zintegrowanej waloryzacji terenów przemysłowych takie tereny zinwentaryzowano i zalecono kierunki ich zagospodarowania – tab. 18.

Zgodnie z metodyką zintegrowanej waloryzacji, określono dla wszystkich 485 terenów możliwe kierunki zagospodarowania w oparciu o dane o genezie terenu oraz tabele reprezentujące uwarunkowania środowiskowe i gospodarcze przekształceń. Opracowana metoda pozwoliła na wycenę lub dyskwalifikację każdego z terenu w poszczególnych kategoriach zagospodarowania:

- tereny produkcyjne i obsługi produkcji,
- tereny zabudowy usługowej,
- zabudowa mieszkaniowa,
- tereny komunikacji i transportu,
- sport i rekreacja w przestrzeni otwartej,
- zieleń i przyroda,
- wody powierzchniowe.

Tabela 18. Zinwentaryzowana waloryzacja terenów przemysłowych znajdujących się w bazie RSIP (listopad 2007 r.) w Gminie Kłobuck

Lp.	Kod	Nazwa terenu w Gminie Kłobuck
Zalecany kierunek zagospodarowania: Tereny produkcyjne i obsługi produkcji		
1.	240601_0411	Nieczynny magazyn. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej
2.	240601_0415	Magazyn o pow. zabudowy 176 m kw. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej.
Zalecany kierunek zagospodarowania: Tereny zabudowy usługowej		
1.	240601_0411	Nieczynny magazyn. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej
2.	240601_0415	Magazyn o pow. zabudowy 176 m kw. W sąsiedztwie terenu zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej.
Zalecany kierunek zagospodarowania: Zieleń, przyroda		
1.	240601_0416	Piaskownia
2.	240601_0417	Piaskownia. Znajduje się w strefie ochrony pośredniej ujęcia wód w Łobodnie
Zalecany kierunek zagospodarowania: Wody powierzchniowe		
1.	240601_0416	Piaskownia
2.	240601_0417	Piaskownia. Znajduje się w strefie ochrony pośredniej ujęcia wód w Łobodnie

5.6. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Podstawowym aktem prawnym regulującym tę dziedzinę jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.). Ustawa ta określa cele, zasady i formy ochrony przyrody. Uwzględnia ona wytyczne UE zawarte w Dyrektywie Siedliskowej (dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) oraz Dyrektywie Ptasiej (dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa), na podstawie których utworzono sieć obszarów Natura 2000. Na podstawie tej ustawy powoływane są różne formy ochrony przyrody, a także uchwalane dokumenty stanowiące podstawę zarządzania obszarami chronionymi. Formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,